



## Millî Eğitim Bakanlığı'nda AKP'nin 5 Yılı

### Okullaşma Oranı İlköğretimde Düştü, Ortaöğretimde Arttı!

Genç bir nüfusa sahip olması nedeniyle, Türkiye için en önemli, en yaygın hizmet alanı eğitimidir. Eğitimin temel sorunlarından birisi olan okullaşma sorunu çözülmemiş olarak ortada durmaktadır. Okullaşma oranını, AKP'nin 5 yıllık iktidarını ifade eden 2002-2007 rakamları açısından kıyasladığımızda, tablonun hiç de iç açıcı olmadığı görülmektedir.

Tablo 1: Okullaşma Oranı

Yıllar	Okullaşma Oranı (İlköğretim)	Okullaşma Oranı (Ortaöğretim)
2002	% 90,98 (E:94,49 ; K: 87,34)	% 50,56 (E: 55,71; K: 45,16)
2007	% 90,13 (E:95,25 ; K:87,93)	% 56,51 (E: 60,71 ; K: 52,16)

**Kaynak:** Millî Eğitim İstatistikleri (MEB, 2007)

2002 yılı rakamlarına göre ilköğretimde net okullaşma oranı % 90,98'dir. Bu oran erkeklerde %94,49; kızlarda %87,34 olarak gerçekleşmiştir.

2007 yılında ilköğretimde net okullaşma oranı aradan 5 yıl geçmiş olmasına karşın %90,13'e gerilemiştir. 2007 rakamlarıyla ilköğretimde okullaşma oranı erkeklerde %92,25'e, kızlarda %87,93'e gerilemiştir. Ortaöğretimde ise 2002 yılında 50,56 olan net okullaşma oranı, 2007 yılında 56,51'e yükselmiştir.

Zorunlu ve devlet okullarında parasız olduğu belirtilen ve Anayasal güvence altında olan ilköğretim, ailelerin gelir seviyesinin düşüklüğü, çocukların çalışmak zorunda bırakılması, devletin eğitime yeterli kaynağı ayırmaması ve gerekli yatırımları zamanında yapmaması gibi nedenlerle tüm çağ nüfusuna



yaygınlaştırılamamıştır. İlköğretim zorunlu olmasına karşın ilköğretim çağ nüfusunun %9,87'si eğitim hakkından yararlanamamaktadır. Yine ortaöğretim çağ nüfusunun %43,49'u ortaöğretime devam etmemekte ya da edememektedir.

Türkiye'de köyde ya da şehirde yaşamak eğitim hakkına erişimi farklılaştırmaktadır. Bu nedenle okullaşma oranlarını değerlendirirken köylerde ve şehirlerde yaşayan nüfusun eğitim düzeyinin dikkate alınması gerekir. Bu açıdan bakıldığında özellikle kız çocuklarının okullaşmasında hala ciddi sorunlar yaşandığı söylenebilir.

### Öğrenci Sayıları Arttı; Bütçeden Eğitime Ayrılan Pay Yerinde Saydı!

Genç bir nüfusa sahip olması nedeniyle Türkiye'de toplam öğrencilerin %75'i ilköğretimde bulunmaktadır. İlköğretimde 2002 ile 2007 arasındaki rakamsal değişimlere baktığımızda, ilköğretimdeki tablonun hiç de iç açıcı olmadığını görmektedir.

**Tablo 2: İlköğretimde Yıllar İtibariyle Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları**

Eğitim Yılı	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
2002-2003	35.133	280.257	10.331.645	373.303
2003-2004	36.114	279.289	10.479.538	384.170
2004-2005	35.611	286.290	10.565.389	401.288
2005-2006	34.990	297.000	10.673.935	389.859
2006-2007	34.656	307.511	10.846.930	402.829

**Kaynak:** Milli Eğitim İstatistikleri (MEB, 2007)

2002-2003 eğitim öğretim yılında resmi-özel ve açık ilköğretimde 35.133 okul, 10.331.645 öğrenci ve 373.303 öğretmen bulunmaktadır. 2006-2007 yılında ise ilköğretimde okul sayısı 34.656, öğrenci sayısı 10.845.930, öğretmen sayısı ise 402.829'dur. İlköğretimin 5 yıllık tablosuna baktığımızda, 2002 yılından bu yana okul sayısında azalma dikkat çekmektedir. Bu azalmanın nedeni özellikle köylerde yaygınlaşan birleştirilmiş sınıf, YİBO sistemi ve taşınmalı eğitim uygulamasının artmasıdır. 2002 yılından bu yana ilköğretimde okuyan öğrenci sayısı 515.000 artmış olmasına rağmen, öğretmen, okul ve derslik sayısının bu artışa paralel olarak artmadığı görülmektedir. Sürekli artan öğrenci sayısına rağmen, öğretmen sayısının aynı oranda artmaması düşündürücüdür.



## Derslik Açıkları ve Kalabalık Sınıflar Eğitimi Olumsuz Yönde Etkilemeye Devam Ediyor

Tablo 3: Bazı illerde 30 yada 24 Öğrencili Sınıflar Tam Gün Eğitim İçin İlköğretim ve Ortaöğretimde Gereksinim Duyulan Derslik Sayısı

İli	Mevcut Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	İhtiyaç Duyulan Derslik Sayısı (30 Öğrencili)	İhtiyaç Olan Derslik Sayısı (24 Öğrencili)	Bir Desliğe Düşen Öğrenci Sayısı
İstanbul	48.000	2.418.500	32.600	52.800	50
Ankara	21.720	844.800	6.440	13.500	39
İzmir	17.750	666.350	4.461	10.000	38
Adana	19.726	786.350	6.485	13.050	40
Bursa	10.750	456.300	1.450	9.100	42
Şanlıurfa	6.530	390.000	6.470	9.570	60
Diyarbakır	7.450	386.250	4.900	8.660	52
Gaziantep	6.900	377.000	5.650	9.000	55
Mersin	9.700	337.550	1.550	5.000	35
Samsun	8.100	251.000	250	2.600	31
<b>TOPLAM</b>	<b>156.626</b>	<b>6.914.100</b>	<b>70.256</b>	<b>133.280</b>	<b>44</b>

5 yıllık AKP hükümeti döneminde 10 binlerce derslik yapılmasına rağmen derslik açıkları kapatılamamış, okullar kalabalık sınıflı olamaktan kurtarılamamıştır.

Türkiye'de tam gün eğitim 24 öğrencili sınıflar için ilköğretimde; (açık ilköğretim hariç) yaklaşık 139.000 yeni dersliğe, ortaöğretimde ise (açık lise hariç) yaklaşık 40.000 yeni dersliğe gereksinim duyulmaktadır.

24 Öğrencili sınıflar için Türkiye genelinde 590.000 dersliğe gereksinim duyulmaktadır. Mevcut ilköğretim ve ortaöğretimdeki derslik sayısı 410.000 olup 24 öğrencili sınıflar için yaklaşık 180.000 yeni dersliğe gereksinim duyulmaktadır. Bu durum ortalama 30 derslikli 6 bin okul anlamına gelmektedir. Türkiye genelinde bir dersliğe 34.6 öğrenci düşmektedir. Yukarıdaki tabloda 10 büyük il örnek alınarak öğrenci derslik ve sınıf mevcutları verilmiştir. Sayılardan da anlaşılacağı gibi derslik açıklarının ve kalabalık sınıfların büyük bir bölümü bu on ilde yer almaktadır. İkili eğitim yapılan okulların da büyük bir bölümü bu illerde yer almaktadır.



Mevcut sayıların tümüne resmi ve özel ilköğretim ve ortaöğretim kurumları dahildir.

10 büyük ilin ilköğretim ve ortaöğretimde bulunan derslik ve öğrenci sayısı toplamı, Türkiye genelini kapsayan derslik ve öğrenci sayısının %41'ini oluşturmaktadır.

**Tablo 4: Ortaöğretimde Yıllar İtibariyle Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları**

Eğitim Yılı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
2002-2003	6.212	3.023.602	137.956
2003-2004	6.931	3.014.392	147.776
2004-2005	7.183	3.046.719	167.614
2005-2006	7.435	3.258.254	185.317
2006-2007	7.934	3.386.717	187.665

**Kaynak:** Milli Eğitim İstatistikleri (MEB, 2007)

2002-2007 döneminde ortaöğretimin rakamlarına bakıldığında ilköğretime nazaran daha dengeli bir gelişme göze çarpmakla birlikte, ortaöğretimde okullaşma oranının hala %60'ın altında olması, Türkiye'nin ortaöğretim çağ nüfusunun okullaşması hedefinin çok gerisinde olduğunu göstermektedir.

Türkiye genelinde; köylerde 16.700 okulda birleştirilmiş sınıfta kentlerde ise 8024 okulda ikili eğitim öğretim yapılmaktadır. 2006-2007 Eğitim Öğretim yılı başında ilköğretimde 2.701.000 öğrenci (%26.1) köylerde, ortaöğretimde ise 156.000 (%5.1) öğrenci köylerde eğitim öğretime devam etmektedir. İlköğretim öğrencilerinin öğretim şekline göre %45'i normal eğitim yapan okullarda, %55'i ikili eğitim yapan okullarda okumaktadır. Öğretim şekline göre ilköğretim okullarının %77'sinde normal eğitim, %23'ünde ikili eğitim yapılmaktadır.

### İlköğretim ve Ortaöğretim Sınıf Geçme Sayılarının Kıyaslanması

1999-2000 Eğitim Öğretim yılında ilköğretim 1. sınıfta okuyan 1.260.000 öğrenciden, 2006-2007 Eğitim Öğretim yılında 8. sınıfa ulaşabilen öğrenci sayısı 1.156.000'dir. 104.000 öğrenci (%8) son sınıfa ulaşamamıştır.

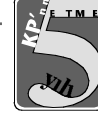
2002-2003 Eğitim Öğretim yılında ilköğretime bitiren 1.165.000 öğrenciden 198.000 (%16.1) 2003-2004'te ortaöğretime kayıt yaptırmamıştır.

2003-2004 Eğitim Öğretim yılında ortaöğretim 1. sınıfta kayıtlı 1.081.000 öğrenciden 274.000 (%25,27) öğrenci bir üst sınıfa geçememiştir.



**Tablo 5: Kamuya Ait Örgün Ortaöğretim Kurumlarında Son 5 Yılda Yeni Kayıt ve Mezun öğrenci Sayısı**

YILLAR	YENİ KAYIT	SINIFLAR (Hazırlık Dahil)	ÖĞRENCİ SAY- ISI	MEZUN SAYISI
2003-2004	966.726	Hazırlık + 9.Sınıf	1081.000	-
	-	10. Sınıf	684.000	-
	-	11. Sınıf	832.000	-
	-	12. Sınıf	148.000	684.000
	-	-	2.745.000	-
2004-2005	973.475	Hazırlık + 9.Sınıf	1.247.000	-
	-	10. Sınıf	807.000	-
	-	11. Sınıf	750.000	-
	-	12. Sınıf	17.000	591.000
	-	-	2.816.000	-
2005-2006	936.000	Hazırlık + 9. Sınıf	1.129.000	-
	-	10. Sınıf	935.500	-
	-	11. Sınıf	844.500	-
	-	12. Sınıf	1.000	645.000
	-	-	2.910.000	-
2006-2007	959.500	Hazırlık + 9.Sınıf	1.156.500	-
	-	10. Sınıf	849.000	-
	-	11. Sınıf	1.008.500	-
	-	12. Sınıf	500	?
	-	-	3.014.500	?



2005-2006 eğitim öğretim yılında Lise son sınıfta okuduğu halde 199.500 (0.23,62) öğrenci Liseyi bitirememiştir.

2005-2006 Eğitim Öğretim yılında Lise 1. Sınıf'ta kayıtlı 1.129.000 öğrenciden 280.000'i (%24.70'i) bir üst sınıfa geçememiştir.

2005-2006 Eğitim Öğretim yılı sonunda son sınıf düzeyinde ÖSS'ye başvuran öğrencilerden %74'ü hiçbir yükseköğretim programına yerleşememiştir.

2005-2006 Eğitim Öğretim yılında ilköğretimi bitiren 1.246.000 öğrenciden 310.000 (%25) orta öğretime kayıt yaptırmamıştır. Orta öğretime kayıt yaptırmayan öğrencilerin 174.000 (%28.90'ı) kızlar, 146.300 (%21.6'sını) erkekler oluşturmaktadır.

### MEB Bütçe Payı ve GSMH'ye oranı

5 Yıllık AKP hükümeti döneminde eğitime bütçeden ayrılan payın boyutlarına bakıldığında ortaya daha da karamsar bir tablo çıkmaktadır. 5 yıllık AKP hükümeti döneminde, artan öğrenci sayısına karşın Milli Eğitim ve Yükseköğretim bütçeleri tam anlamıyla yerinde saymıştır.

Tablo 6: MEB Bütçe Payı ve GSMH'ye Oranı

Yıllar	MEB Bütçesinin Konsolide Bütçeye Oranı (%)	MEB Bütçesinin GSMH'ye Oranı (%)
2002	7,61	2,66
2003	6,91	2,85
2004	8,53	3
2005	9,53	3,07
2006	9,5	3,07
2007	10,42	3,39

**Kaynak:** Milli Eğitim İstatistikleri (MEB 2007)

Yukarıdaki tablolarda son beş yıl içinde eğitime bütçeden ayrılan pay ve bu payların Milli Gelire oranı gösterilmiştir. İktidarı döneminde Türkiye'ye "çağ atlattığını" iddia eden AKP hükümeti, borç almak hariç, diğer tüm alanlarda olduğu gibi, eğitim politikalarında da sınıfta kalmıştır. Eğitime bütçeden ayrılan paylar bu durumun en açık ispatı niteliğindedir. Eğitimde bütçeden ayrılan payların ortalama



%65'i personel harcamalarına ayrılmış, eğitimin finansmanı öğrencilerin, dolayısıyla öğrenci velilerinin omuzlarına yıkılmıştır. AKP iktidarı döneminde, okulların en temel ihtiyaçlarını bile karşılayamayacak duruma gelmesi; okullarda elektrik, su, doğalgaz kesintilerinin sıklaşması, 5 yılın yüzlerce ayıbından sadece birkaçıdır.

### MEB Bütçesinden Yatırıma Ayrılan Pay Yarı Yarıya Azaldı!

5 Yıllık AKP hükümeti döneminde eğitim bütçesinden yatırımlara ayrılan pay sürekli olarak azalmıştır. Eğitimin sorunlarını çözmek için atılması gereken en somut adım, eğitim alanındaki kamu yatırımlarının artmasıdır. Ancak AKP Hükümeti, diğer tüm alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da özelleştirmeyi ilke edindiği için, MEB bütçesinden yatırıma ayrılan payı yarı yarıya azaltmıştır.

Tablo 7: 5 Yıllık AKP İktidarı Döneminde MEB Bütçesi ve Eğitim Yatırımına Ayrılan Pay

Yıllar	MEB Bütçesi	MEB Yatırım Bütçesi	MEB Bütçesinden Yatırıma Ayrılan Pay (%)
2002	7.460.991.000	1.281.690.000	17,18
2003	10.179.997.000	1.479.050.000	14,53
2004	12.854.642.000	1.244.150.000	9,68
2005	14.882.259.500	1.230.306.000	8,27
2006	16.568.145.500	1.411.498.000	8,52
2007	21.355.534.000	1.490.000.000	7

**Kaynak:** Milli Eğitim İstatistikleri (MEB 2006)

AKP hükümete geldiği 2002 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinin %17,18'i yatırımlara ayrılırken, 5 yıllık sürecinde bu pay sürekli azalmış ve 2007 yılında 2002'deki rakamın yarısının da altına düşmüştür. 2007 yılında MEB bütçesinden yatırımlara ayrılan pay sadece %7 olarak gerçekleşmiştir. Sadece son beş yılın rakamlarına bakıldığında, AKP eliyle eğitim yatırımlarının nasıl bitirilme noktasına getirildiğini görmek mümkündür.



### **Paralı Eğitim, Eğitimde Fırsat Eşitsizliğini Arttırarak Halkın Parasız Eğitim Hakkını Yok Ediyor**

Eğitim Sen tarafından değişik konu başlıklarında eğitimin içinde bulunduğu sorunları ele alan bir rapor hazırlanmıştır. Hazırlanan bu çalışma eğitim alanında yaşanan bazı ilginç ve çarpıcı sonuçları gelişmeleri göstermektedir.

Genel bütçeden ve MEB bütçesinden MEB'in yatırımlarına ayrılan paydaki azalma yurttaşların eğitim maliyetini üstlenmede daha çok yükümlülük altına girdiğini belirgin olarak açığa çıkarmaktadır. Eğitim harcamalarının finansman kaynaklarına göre dağılımı, eğitimde maliyetin faturasının her geçen yıl veliye daha çok yüklenildiğini, velilerin yaptığı harcamalarda oranın bizim gibi gelişmekte olan ülkelerle aynı oranlarda olduğunu göstermektedir.

Hazırlanan bu rapor ile ulaşılan sonuçlar: Kamusal parasız eğitim hakkının hızla paralı eğitime dönüştüğünü göstermektedir. Bölgeler, iller, okullar ve toplumsal kesimler arası eşitsizlikler düşünüldüğünde, toplumdaki gelir grupları açısından varsılların lehine yoksulların aleyhine bir sonucun oluştuğunu görmekteyiz. Çıkan sonuçlara baktığımızda fırsat eşitsizliğinin daha da yakıcı bir sorun olduğunu, eğitim hizmetinden toplumun tüm kesimlerinin yararlanmasının hak olmaktan çıkarıldığını belirtmek istiyoruz.

Ailelerin bir çocuğa 17 yıllık eğitim öğretim yaşamı boyunca yaptığı harcama yaklaşık 45-50 bin YTL olarak hesaplanmaktadır. Bu hesaplama içerisine; servis, etüd (kurs) özel ders, dershane harcamaları dahil edilmiştir. Hesaplamaya okul öncesi eğitimde alınan 2 yıllık aylık taksitler, üniversitedeki harç ve barınma giderleri de eklenmiş bulunmaktadır. Çocuğun 17 yıllık eğitim-öğretim yaşamı: 2 yıl okul öncesi 8 yıl ilköğretim, 3 yıl ortaöğretim, 4 yıl yükseköğretim olarak düşünülmüştür. Sınıf tekrarları ile yüksek öğrenimde uzatmalar hesaba katılmamıştır.

**Tablo 8: Türkiye'de Eğitim Harcamalarının Finansman Kaynaklarına Göre Dağılımı**

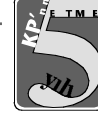
Yıl	Merkezi Hükümet	Hane Halkı	Özel ve Tüzel Kişi ve Kuruluşlar	Yerel İdareler
2001	% 67	% 31	% 1,5	% 0,5
2002	% 64	% 33	% 2	% 1
2003	% 61	% 35,5	% 2,5	% 1
2004	% 59	% 37,5	% 2,5	% 1
2005	% 56	% 39	% 3,5	% 1,5
2006	% 55	% 39	% 4	% 2

**Kaynak:** MEB, TÜİK Verileri Bütçe Rakamları

**Tablo 9: Seçilmiş Ülkelerde Kamunun Eğitimin Finansmanına Ayırdığı Pay (%)**

Türkiye	% 3,07
ABD	% 4,8
İngiltere	% 4,5
Norveç	% 5,8
Avusturalya	% 4,6
Kanada	% 5,2
Almanya	% 4,3
Yunanistan	% 3,7
Kore	% 4,3
Arjantin	% 4,5
Filipinler	% 3,9
Jamaika	% 6,4
Hindistan	% 4,1

**Kaynak:** OECD 2003 Göstergeleri



**Tablo 10: Yurttaşların ve Özel Kesimin Ülkelere Göre Eğitim Harcamalarına Katkısı (%)**

Türkiye	% 3,5
ABD	% 2,2
İngiltere	% 0,7
Norveç	% 0,1
Avusturalya	% 1,4
Kanada	% 1,2
Almanya	% 1,0
Yunanistan	% 0,2
Kore	% 2,8
Arjantin	% 1,4
Filipinler	% 2,5
Jamaika	% 3,3
Hindistan	% 0,2

**Kaynak:** OECD 2003 Göstergeleri

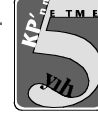




Tablo 11: Okulların Giderlerinin Yükü Velilerin Omuzlarında

Bölgenin Adı	İl ve Okul Adedi	Okul Türü	Öğrenci Sayısı	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Çalışan Sayısı (Hizmetli, Memur)	Yıllık Gider Toplam (YTL)
Akdeniz Bölgesi	5/32	İlköğretim / Lise	47.656	867	2.063	92	1.146.300
İç Anadolu Bölgesi	5/18	İlköğretim /Lise	14.178	383	624	70	840.750
Ege Bölgesi	4/29	İlköğretim /Lise	19.201	1.099	1.479	94	1.360.490
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	4/25	İlköğretim /Lise	38.753	562	1.235	82	791.000
Karadeniz Bölgesi	7/41	İlköğretim /Lise	37.812	941	1.921	164	1.786.550
Marmara Bölgesi	5/27	İlköğretim /Lise	30.853	722	1.359	113	1.741.080
Doğu Anadolu Bölgesi	2/10	İlköğretim /Lise	5.671	183	328	68	592.500
Genel Toplam	32/182	İlköğretim /Lise	194.124	4.757	9.009	683	8.258.670

Sendikamız tarafından 2006-2007 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin 32 ilinden 182 okul örnek alınarak yapılan bir araştırmada okulların bir yıllık giderlerinin rakamsal hesaplamaları araştırılmıştır. Araştırma yapılan iller ve bu illerdeki okullarda 194.124 öğrenci eğitim öğretim görmekte, 9009 öğretmen, 683 personel görev yapmaktadır. 182 okulda 4757 derslik bulunmaktadır. 182 okulun bir yıllık giderleri toplamı 8.259.000 YTL'dir. Okullarda giderleri karşılamak üzere toplanan paraların tümü velilerden toplanmaktadır. Örnek alınan okullarda en az 200 en çok 5200 öğrenci bulunmaktadır. Bu okulların giderlerinin ise; 5 bin YTL ile 250 bin YTL arasında olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan sonuçlardan yola çıkarak Türkiye kamu okullarının bir yıllık giderleri toplamının 1.7 milyar YTL olduğunu söyleyebiliriz. Giderlerin tamamı velilerden yıl boyu değişik adlar altında toplanan paralardan karşılanmaktadır.



## Eğitim Sistemi Özel Okullar ve Dershanelere Çalışıyor!

Tablo 12: Okul Öncesi Eğitim

YIL	Öğrenci Sayısı	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı
2002-2003	10.000	432	616
2006-2007	60.513	5.436	1.955
Artış	50.513	5.004	1.339
Artış Oranı	5 Kat	11 Kat	% 217

Kaynak: MEB Verileri

Tablo 13: Özel İlköğretim

YIL	Öğrenci Sayısı	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı
2002-2003	156.000	608	14.740
2006-2007	213.071	757	21.475
Artış	57.071	149	6.735
Artış Oranı	% 36.5	% 24.5	% 45.6

Kaynak: MEB Verileri

Tablo 14: Özel Ortaöğretim

YIL	Öğrenci Sayısı	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı
2002-2003	51.930	337	5.374
2006-2007	85.547	696	12.673
Artış	33.617	359	7.299
Artış Oranı	% 64.7	% 106.5	% 135.8

Kaynak: MEB Verileri

Tablo 15: Özel Okul Öncesi Eğitim, İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlar  
Öğrenci Değişim Oranları Genel Toplamı

ÖĞRENİM YILI	Öğrenci Sayısı	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı
2002-2003	217.930	20.730	2.900
2006-2007	359.131	36.003	6.889
Artış	141.201	15.270	3.989
Artış Oranı	% 65	% 73.6	% 137.5

Kaynak: MEB Verileri



AKP Hükümetinin 5 yıllık iktidarı döneminde, özel öğretim kurumlarında öğrenci ve öğretmen sayılarında ciddi oranda artışlar olduğu görülmektedir. Bu durum AKP'nin özel okul sevdasının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. AKP Hükümetinin özel okulları teşviğe dayalı politikaları meyvelerini vermeye başlamıştır. Genel oran içinde; özel okul sayısı %5'ten %13'e öğrenci sayısı %1,5'tan %2,5, öğretmen sayısı ise %4'ten %6'ya yükselmiştir. Oransal artışlara bakıldığında AKP'nin yoksulu değil, zengini düşündüğünü söyleyebiliriz.

**Tablo 16: Dershane, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları**

Yıllar	Özel Dershane Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci sayısı
2002-2003	2.122	19.881	606.522
2003-2004	2.568	23.730	668.673
2004-2005	2.984	30.537	784.565
2005-2006	3.928	41.031	925.299
<b>2006-2007</b>	<b>3.986</b>	<b>47.621</b>	<b>1.071.827</b>

**Kaynak:** MEB İstatistikleri 2007 MEB Özel Eğitim Kurumları Genel Müdürlüğü

Bugün dershanelere giden öğrenci sayısı yukarıdaki tabloda da görülebileceği üzere AKP hükümeti döneminde sürekli artış göstermiş ve 1.071.827'ye yükselmiştir. 2002 yılında özel dershane sayısı 2.122 iken, 2007 yılında bu rakam 3.986'ya ulaşmıştır. Aynı dönemde öğretmen sayısı 19.881'den 47.621'e yükselmiştir. Dolayısıyla son dört yılda eğitim sistemi nitelik olarak daha da gerilemiştir. Eğitimin niteliği düştükçe özel ders ve dershane sistemi büyümüştür. Bu durumun doğal sonucu olarak, eğitim sistemi ve veliler dershanelere çalışmaya başlamış, ekonomik gücü olan veliler astronomik rakamlarla çocuklarını dershaneye gönderirken, ekonomik gücü olmayan velilerin çocukları sistemin dışında bırakılmıştır.

AKP'nin eğitim sisteminde oluşturduğu 5 yıllık bilançonun en dikkat çekici yanlarından birisi, yıllardır eğitimin kanayan yarası olan dershane sisteminin daha da büyümesidir. Dershane sistemi, bugün başlı başına bir sektör haline gelmiş ve eğitime yeterli kaynak ayrılamaması, okullarımızda nitelikli eğitim verilememesi, özel dershane sisteminin her geçen gün büyümesine ve neredeyse okullara alternatif olarak düşünülmesine neden olmuştur.

Her yönüyle sınavlara endekslenen eğitim sistemi kamu eğitimini işlevsiz bırakarak, eğitimi dershane, özel ders, özel okul alanına kaydırmıştır. Okullarda yapılması gereken eğitim, bugün dershanelerde yapılmaktadır. Bu nedenle özellik-



le sınav zamanları okullar boşaldığı için öncelikle bu durumun sorgulanması ve çözülmesi gerekir. Artık ikincil, destek eğitimi olmaktan çıkıp, birincil asıl eğitime dönüşmüş olan dersane sistemi dışında kalan bir öğrencinin sınav kazanması, daha iyi bir okula, üniversiteye gitmesi neredeyse olanaksızlaşmıştır. Bu yürütülmüş sistemde bir avuç iyi niyetli eğitim emekçisinin çabaları ile okullarda yürütülmeye çalışılan eğitim ve öğretimin pek çok sorunla yüz yüze olduğu ortadadır. İlköğretimden başlayarak tam anlamıyla bir yarış içine sokulan çocuklarımız ve gençlerimiz arasındaki eğitim rekabeti, ders-hanelerle daha da artmış, oluşan dersane sistemi okullarımızda verilen eğitimin niteliğini yitirmesine, en temel işlevlerini dahi yerine getiremez duruma gelmesine neden olmuştur.

Ülkemizde yıllardan beri gerçekleştirilen paralı eğitim uygulamaları ile gerek aynı il ya da bölge içerisinde, gerek bölgeler arasında ve hatta aynı çevredeki ekonomik konumları farklı ailelerin çocukları arasında eğitim hakkının kullanılabilmesi ve bu haktan yararlanabilmesi bakımından uçurum derecesinde büyük farklılıklar bulunmaktadır. Dersane sistemi uygulaması ile eğitim olanakları gelişmiş olan daha varlıklı ailelerin çocukları milyarlarca lira ödeyerek diğer öğrenci ve okullar karşısında önemli avantajlar sağlarken, yoksul ve orta gelirli ailelerin çocuklarının eğitim olanakları gelişmemiş, genel devlet liseleri ile meslek liseleri vb. okullarda okuyan öğrenciler daha başından sistemin dışına itilmiştir.

### İlköğretimde AKP'nin Türkçe ve Matematik Zayıf!

Orta öğretimin niteliği her geçen gün düşüş gösteriyor. AKP'nin iktidarda olduğu yıllar içinde öğrencilerin orta öğretim kurumları sınavlarındaki başarı düzeyleri eğitim sistemindeki geriye gidişi yansıtıyor.

2006 yılında OKS'ye giren öğrencilerin 46 bin 733'ü sıfır puan almıştır. 2006 yılı OKS sonuçları özellikle matematik eğitimi açısından yaşanan çöküşü gözler önüne sermektedir. Benzer bir durum Türkçe için de geçerlidir.

Tablo 17: Dersler

Yıl	Türkçe	Matematik	Fen Bilimleri	Sosyal Bilimler
2002	10.48	3.12	3.93	7.76
2003	9.94	3.11	3.63	8.25
2004	7.54	1.15	4.07	7.68
2005	9.09	2.35	4.78	8.02
2006	8.95	1.7	6.32	10.06

Kaynak: MEB Verileri



## Üniversite Sınav Sonuçları Ortaöğretim Başarısızlığını Belgeliyor!

Türkiye'de eğitim sistemi, ilköğretimden başlayarak üniversite sonrasına kadar, kelimenin tam anlamıyla sınav merkezli hale gelmiştir. Eğitim sistemimiz, öğrencileri eğitmek, onların çok yönlü olarak gelişmelerini sağlamak yerine OKS, ÖSS gibi sınavlara hazırlayan bir yapıya bürünmüştür. Orta öğretiminden başlayan sınav sisteminin nihai noktasının üniversiteye giriş sınavları oluşturmaktadır.

Geçtiğimiz dört yılın üniversite yerleştirme sınavı sonuçları öğrencilerin başarı düzeylerindeki düşüşü de gözler önüne sermektedir.

**Tablo 18: Sözel Sınav Sonuçları**

Yıllar	Türkçe	Tarih	Coğrafya	Felsefe
2002	19,04	5,38	2,97	3,92
2003	20,71	5,90	3,85	3,34
2004	19,33	5,28	3,79	2,58
2005	20,26	4,30	3,65	3,40

**Kaynak:** Yüksek Öğretim Kurumu

**Tablo 19: Sayısal Sınav Sonuçları**

Yıllar	Matematik	Fizik	Kimya	Biyoloji
2002	8.73	2.16	1.39	0.99
2003	10.15	2.41	1.85	1.29
2004	7.90	2.12	1.59	1.12
2005	7.58	1.77	1.21	0.95

**Kaynak:** Yüksek Öğretim Kurumu

Tablolarda da görüldüğü gibi hem sayısal hem de sözel bölümde öğrencilerin başarıları düşüş gösteriyor. Sayısalda bütün branşlarda düşüş eğilimi vardır. Sözelde ise tarih ve felsefede düşüş görülürken, Türkçe ve coğrafyada başarı artışı olmuştur.

Sınavlar, dershaneler, özel dersler, özel okullar, test kitapları, dergiler ile ekonomik anlamda büyük bir pazar yaratılmıştır. Sürekli değişen, yenilenen sınav sistemleri ile bu piyasa yenilenecek kar payını yükseltmektedir.



## 5 Yıllık AKP Hükümeti Döneminde Din Eğitiminde Yaşanan Gelişmeler

Türkiye özellikle 80 sonrasında uygulanan Türk-İslam sentezci politikalarla, gerici-muhafazakar bir düşüncenin etkisine girmiştir. 12 Eylül ile toplumsal ve kamusal alan Türk-İslam sentezci düşünce ekseninde düzenlenmiş, eğitim kurumları da gerek eğitimin içeriğinde yapılan düzenleme gerekse yıllardır süren kadrolaşma ile bu gerici dalganın içerisine sokulmuştur. Son dönemde de AKP eliyle bu politikalar özellikle eğitim alanındaki kadrolaşma, imam hatiplerdeki öğrenci sayısının artışı ve ders içeriklerine ilişkin müdahalelerle sürdürülmüştür. AKP zihniyeti kimi zaman abdest suyunda şifa arayarak, kimi zaman Fransız Devrimi'ni anlatan bir portrede göğsü açık olan bir kadının üzerini örterek, –psikolojik rahatsızlıkları belgeli olan- birisinin yazdığı Yaradılış Aldatmacası adlı bir atlası okullarda dağıttırarak, İlköğretim müfredatında evrim kuramı yerine yaradılış düşüncesini yerleştirerek eğitim müfredatını islami motiflerle değiştirme yoluna gitmiştir.

**Tablo 20: İmam hatip Liseleri Okul ve Öğrenci Sayıları**

Eğitim Öğretim Yılı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı
2002-2003	536	71.100
2006-2007	455	120.668

**Kaynak:** 2006 MEB İstatistikleri

Yukarıdaki istatistikte İmam hatip sayısı azalmakla birlikte öğrenci sayısı artmıştır. Bunun nedeni ise düz lise sayısı azalırken Anadolu İmam Hatip Lisesi sayısında meydana gelen yüzde yüzlük artışlardır. Anadolu liselerindeki artışın nedeni ise buradaki öğrencilerin üniversite sınavlarında sözel ve eşit ağırlık puanlamasına dahil edilmesidir. Bu rakamlardan da görüldüğü gibi İmam Hatip liselerine giden öğrenci sayısında AKP döneminde yaklaşık yüzde 80 oranında bir artış olmuştur.

### **Kız Çocukları Kuran Kurslarına!**

Kız çocuklarının kuran kurslarına gitme oranı ile ilgili olarak, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Şevki Aydın tarafından kaleme alınan bir makale çeşitli gazetelerde de yer bulmuştu. Bu makalede verilen rakamlara göre kuran kurslarına devam eden öğrencilerin yüzde 95'in kız çocukları oluşturmaktadır. MEB 2006 Türkiye Eğitim İstatistiklerinde de, 2005-2006 yılında kuran kurslarına devam eden 158.000 öğrencinin yüzde 80'inini kız çocukları oluşturmaktadır.



Tablo 21: Kuran Kursları ve Kurslara Devam Eden Çocuk Sayısı

Eğitim Öğretim Yılı	Kurs Sayısı	Öğrenci Sayısı
2002-2003	2.600	78.000
2006-2007	4.880	158.000

AKP döneminde Kuran Kursları ve din eğitimi ağırlıklı okullara giden öğrenci sayısında ortaya çıkan artışlar AKP'nin eğitimi İslami motiflerle düzenlenmesine dair yaklaşımlarının göstergeleri olarak değerlendirmelidir. Okula gitmeyen kız çocuklarının kuran kurslarına devam etmesinin yanı sıra okula gidenlerin Kuran kursuna gidiyor olmaları da bilimsel eğitim açısından sorunludur. Çocuklar 3-18 yaş arası dönemlerini örgün eğitim-öğretim ortamlarında pozitif bilimlerin eğitimi ni alarak geçirmelidir. Kuran kursları kız öğrencilerin okula devamında da düşüşe neden olmaktadır. Ayrıca 'Işık Evleri, Abi-Abla Evleri' gibi ilişki ağları ve yardım-burs vb. dayanışmalarla bu tür din eğitimi veren yerler yaygınlaşmaktadır.

Okulların tatil olduğu dönemde de (yaz aylarında) Kuran Kurslarına giden öğrenci sayılarında son yıllarda büyük artışlar olduğu Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından açıklanmıştır.

İmam Hatip Liselerini ve Kuran Kurslarına devam eden öğrenci sayılarına ilişkin istatistikler AKP döneminde eğitim alanında yaşanan gerici kuşatmayı açıkça göstermektedir. Yukarıda verilen istatistiksel bilgiler ışığında AKP'nin eğitim politikalarının "Din Eğitimi" odaklı olduğunu söylemek olanaklıdır.

### **AKP Hükümeti, PİO ve YİBO'lardan İmam Hatip Liseleri'ne Geçiş Teşvik Ediyor!**

AKP Hükümeti, YİBO ve PİO'larda okuyan öğrencileri İmam Hatip Liseleri'ne yönlendirmeye devam ediyor. Bu doğrultuda yeni bir kurnazlık devrededir. Bilindiği üzere YİBO'lardan mezun olacak 8. sınıf öğrencilerine Milli Eğitim Bakanlığı, orta öğretim kurumlarına sınavsız ve parasız yatılı olarak geçiş hakkı tanımaktadır. Bu okullarda okuyan ve mezun olacak durumda olan 8. sınıf öğrencilerine, geçtiğimiz yıllarda olduğu gibi bu yıl da 5 okul tercih etme hakkı verilmekte ve öğrencilere "Bakanlığın tercih ettiği okulu kabul ediyorum" seçeneği de sunulmaktadır.

2006-2007 eğitim-öğretim yılında ülke genelinde 582 YİBO'da 286 bin öğrenci eğitim görmüştür. Bunların 55 bini 8. sınıf öğrencisidir ve geçiş için kendilerinden tercih yapmaları istenmektedir. Bu öğrencilere geçiş seçeneği olarak sunulan orta öğretim kurumu sayısı 662'dir. Bu okulların 206'sı genel lise, 227'si İmam Hatip lisesi, 114'ü Endüstri Meslek Lisesi, 79'u Çok Programlı Lise ve 36'sı da Anadolu Meslek ve Kız Meslek Lisesi'dir.



Söz konusu 662 okulun 473'ü erkek öğrenci pansiyonuna, 97'si kız öğrenci pansiyonuna ve 92'si de kız/erkek karma pansiyonuna sahiptir. Seçenekler arasında yer alan 662 okuldan 229'u Endüstri Meslek Lisesi, Çok Programlı Lise ve Kız Meslek Lisesi'dir. Bu üç okul türüne toplamda 229 okul ayrılırken, İmam Hatip Liseleri'ne 227 okul seçeneğinin ayrıldığı görülmektedir. Söz konusu İmam Hatip Liseleri'nin tümünün erkek öğrenci pansiyonu bulunmaktadır. Bu durumda Bakanlık, erkek öğrencilerin büyük bir bölümünü, erkek öğrenci pansiyonu bulunan İmam Hatip Liseleri'ne yönlendirecektir. Ortada büyük bir dengesizlik ve açık bir AKP kurnazlığı vardır. Her alanda olduğu gibi eğitimde de tanıklık ettiğimiz gericileştirici ve ticarileştirici anlayış, uyguladığı ekonomi politikalarıyla Türkiye'yi günden güne yoksullaştırmakta ve bu yoksullaşma zemini üzerinden yoksul ailelerin çocuklarını tek tip eğitim anlayışına yönlendirmeye çalışmaktadır.

### **Yeni Müfredat Türkiye'nin Toplumsal Yapısına Uygun Değil**

2005/2006 eğitim öğretim yılından itibaren tüm ilköğretim okullarında uygulanmaya başlanan yeni ilköğretim müfredatının gerek hazırlanması ve gerekse uygulanması aşamalarında ortaya çıkan sorunlar, müfredat programının Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal yapısına uygun olarak hazırlanmadığını göstermiştir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve uygulanan, özel çıkarı ve bireyci yaklaşımı öne alan yeni müfredat programı, Türkiye halkının gereksinimlerinden çok TÜSİAD ve AKP'li yeni zenginlerin gereksinimlerini yansıtmaktadır.

Eski müfredatın ezbere dayalı, düşünmeyen, sorgulamayan, tartışmayan bireyler yetiştirmeyi ilke edindiği elbette ki inkar edilemez. Ancak bu tespit, yeni müfredat programının "kusursuz" ya da "mükemmel" olduğu anlamına da gelmemektedir. Nitekim müfredat programının uygulama sonuçlarına bakıldığında bu durum açık şekilde görülebilir.

Yeni Müfredat ders konuları Avrupa Birliği'ne uyum çerçevesinde, Avrupa ve ABD'de okutulan ders konularından neredeyse birebir kopya edilmiştir. Müfredat programı, iddia edildiğinin aksine, Türkiye'nin özgün koşullarına göre hazırlanmamış, Türkiye'deki kültürel çeşitliliği ve zenginliği yansıtmamıştır. Müfredat programı ülkenin sosyo-ekonomik gerçekleri ile örtüşmemekte, ülkenin her köşesinde aynı koşulların geçerli olduğu varsayımına dayalı olarak yürütülmektedir. Eğitimdeki eşitsizliklerin giderilmesi yerine varolan eşitsizliklerin daha derinleştirilmesi yoluna gidilmiştir. Eğitim için gerekli araçların çoğunlukla velilerden istenmesi, öğrenci velilerinin ciddi tepkilerine neden olmuştur. Ders kitabı, çalışma kitabı, defter, sözlük ve yazım kılavuzunun her gün okula getirilmesi, çocukların çantalarında ağırlık yapmış ve ileri yaşlarda çocuklarda kemik hastalıklarının görülmesine davetiye çıkarmaktadır.



Eğitimde özelleştirmeyi ve ticarileştirmeyi çok boyutlu olarak derinleştirmiştir. Her öğrencinin dolayısıyla velinin etkinlik, proje ve performans çalışmaları için harcamalarının önceki programa ve uygulamaya oranla 10-15 kat artmıştır. Velileri parasal harcamalar için eğitime dahil etmiştir. Çocukların ders yoğunluğu 3-4 kat artmıştır. Öğrencilerin hedefleri ödevlerini tamamlamaya odaklanmıştır. Bu yoğunluk psikolojilerini olumsuz etkilemektedir. Dershanelere yönelme 5. sınıfa kadar inmiştir. Liseleri by-pass eden sistem, ilköğretimi de by-pass etmeye başlamıştır. Öğretmenin kırtasiye çalışmaları artmış, verimliliği düşmüştür (çalışma saatleri artmıştır). Tasarlandığı gibi teknoloji sınıfları oluşturulamamış, dolayısıyla teknoloji (bilgisayar) ders sayısı azaltılmıştır. Kitapların ağırlığı çocukların ağırlığı kadar olmuştur. Bireyciliği geliştirmiş, toplumsallığı-dayanışmayı zayıflatmıştır.

Eğitim Sen, müfredat programı uygulanırken piyasanın isteklerinin değil, toplumun gereksinimlerinin dikkate alınmasını istemektedir. Çocuk, bireysel değerlerin (kavrayabilme, beceri geliştirebilme vb.) yanı sıra toplumsal değerlere (eşitlik, adalet, paylaşım, birlikte iş yapma vb.) göre de eğitilmelidir. Bu evrensel ilkeler, müfredatın temelini oluşturmalıdır. Müfredatta yer alan konu, amaç, hedef, öğretim, ilke, yöntem ve kavramların, çocukların sosyal ve kültürel gelişim düzeyine uygun olmasına mutlaka dikkat edilmelidir.

Müfredat programı kesinlikle sınav ve not sistemi üzerine kurulmamalıdır. Çünkü sınav ve not sistemi, geliştiren değil, eleyen ve seçen bir sistemin ürünüdür. Ölçme ve değerlendirme, öğretmen-öğrenci-veli üçgeninde kurulmalı ve sadece niceliğe değil, niteliğin ölçülmesine ve geliştirilmesine önem verilmelidir. Bu anlamda müfredat programının hedefi, "mutlu birey" değil, "gerçekçi ve çok yönlü insan" yetiştirmek olmalıdır. Çocuklar, istedikleri her alanda bilgilenme, beceri geliştirme ve değer kazanma hakkına sahip olmalıdır.

### **Okullarda Yaşanan Şiddet Olayları Eğitimi Olumsuz Etkiledi**

Geçtiğimiz yıllarda en çok tartışılan sorun okullarda yaşanan şiddet olayları ve çeteleşme oldu. Okullarda yaşanan şiddet olaylarının tırmanışa geçmesi sonucunda yüzlerce şiddet olayı meydana geldi ve bu olaylarda çok sayıda öğrenci hayatını kaybederken, yine çok sayıda öğrenci ve öğretmen de yaralandı. Okullarda yaşanan şiddet olaylarının hızla yaygınlaşması ve cinayetlere kadar uzanması, Türkiye'de eğitim sisteminin çok ciddi bir tehdit ile karşı karşıya olduğunu gösterdi.

Özellikle son yıllarda toplumdaki gelir adaletsizliğinin ve yoksullaşma oranının artması; göç nedeniyle başta büyük kentler olmak üzere çeşitli yerleşim birimlerinde oluşan kontrolsüz yapılaşma, özellikle genç nüfusu sarmalayan işsizlik olgusu, gelecek kaygısı ve gençler arasında sisteme dönük güvenin aşınması; kültürel



yozaşma ve yabancılaşma; kalabalık sınıflar; yazılı basının ve görsel medyanın şiddet unsurları içeren programlarındaki artış, okullarda yaşanan şiddet olaylarının artmasında en önemli etkenler olmuştur. Okullarımızın bu duruma gelmesinde başta AKP Hükümeti ve ona bağlı Milli Eğitim Bakanı olmak üzere tüm yetkililerin, hatta toplumun tüm kesimlerinin sorumluluğu vardır. Toplum olarak hayatımızın her aşamasında yer alan şiddet olgusu, sonunda eğitim yuvaları olan okullarımızı da kuşatmış ve ölümlerle sonuçlanan üzücü olayların yaşanmasına neden olmuştur.

Okullarda öğrenci ve öğretmenlerin maruz kaldıkları şiddeti, eğitim sisteminin geleceğine yönelik hem ciddi bir tehdit hem de önemli bir uyarı olarak değerlendirmek gerekir. Sorunu çözmek, gününbirlik müdahale-lerle değil, orta ve uzun vadeli sosyal politikaların uygulanmasıyla mümkündür. Bunun için başta aileler, öğrenciler ve eğitim emekçileri olmak üzere, eğitimin tüm bileşenlerine yönelik kültürel, sosyal yönden tatmin edici altyapı çalışmalarının hızlı bir biçimde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca okullarda rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin işletilmesi ve buralarda yeterli sayıda personel istihdam edilmesi şarttır. Okul içinde özel güvenlik birimleri bulundurulması veya okul çevresine polis yığarak sorunu kolluk kuvvetleri ile çözmeye, sebeplerden çok sonuçlarla ilgilenmeye dayanan bu yaklaşım, sorunu başka yerlere havale etmekten başka bir işe yaramayacaktır.

### Eğitim Emekçileri Son 5 Yılda Daha da Yoksullaştı!

Öğretmen maaşlarının, 4 kişilik bir ailenin ortalama aylık giderinin ne kadarını karşılayabildiğine baktığımızda, AKP iktidarı döneminde öğretmenlerin ve diğer eğitim emekçilerinin her geçen yıl, bir önceki yılı mumla aradığı görülmektedir.

**Tablo 22: AKP İktidarı Döneminde Öğretmen Maaşının 4 Kişilik Bir Ailenin MEB Bütçesi ve Eğitim Yatırımına Ayrılan Pay**

Yıllar	Öğretmen Maaşı Ortalama	Yoksulluk Sınırı	Karşılama Oranı
2002	551.000.000	1.054.000.000	% 52
2003	648.000.000	1.380.000.000	% 47
2004	727.000.000	1.480.000.000	% 49
2005	803.000.000	1.800.000.000	% 45
2006	820 YTL	1.920 YTL	% 43
2007	940 YTL	2.087 YTL	% 45



Tabloda son beş yıl içinde öğretmenlerimizin aldığı ortalama maaşlar ve dört kişilik bir ailenin gıda kira, ulaşım, yakacak, elektrik, su, haberleşme, giyim, eğitim, sağlık, iletişim, kültür gibi temel ihtiyaçlarını karşılaması için yapması gereken ortalama harcama miktarı gösterilmektedir. Tablodan da görüleceği gibi, son dört yılda öğretmenlerimizin aldığı maaşlar, dört kişilik bir ailenin yapması gereken harcamaların yarısını bile karşılayamayacak düzeye gelmiştir. 2002 yılında bir öğretmen aldığı maaş ile aylık giderlerinin %52'sini karşılayabiliyorken, 2007 yılında ancak %45'ini karşılayabilmektedir. Memur ve hizmetlilerin durumu daha da vahimdir. Hizmetli ve memurlar açlık sınırının altında yaşam mücadelesi vermektedirler.

**Tablo 23: Son 4 Yılda Öğretmen ve Milletvekili Aylıkları Karşılaştırması**

Yıllar	Öğretmen Maaşı	Milletvekili Maaşı	Kaç Katı
2002	551.000.000 TL	4.200.000.000 TL	7,6 kat
2007	940 YTL	8.024 YTL	8.5 kat

AKP'nin 5 yıllık ezberini özetleyen, "ekonomi iyiye gidiyor", "Türkiye ekonomisi büyüyor" söyleminin gerçekçi olmadığını yukarıdaki rakamlar göstermektedir. En azından iyiye giden ya da büyüyen ekonominin eğitim emekçilerinin ekonomisi olmadığı açıktır. Bu verilerden de anlaşılacağı üzere, AKP iktidarı döneminde öğretmenlerimizin aldığı maaşlar yoksulluk sınırının yarısına bile ulaşmamaktadır. Öğretmenler yoksulluk, hizmetli ve memurlar açlık sınırının altında yaşam mücadelesi verirken, vekillerin maaşları AKP hükümeti döneminde belirgin bir şekilde artmıştır.

2002 yılında bir öğretmen ortalama 551 milyon TL aylık alırken, bir milletvekili aynı yıl 4 milyar 200 milyon TL almaktadır. Bu rakam, 2002 yılında bir milletvekilinin, öğretmenden 7,6 kat daha fazla aylık aldığını göstermektedir. 5 Yıllık AKP iktidarı döneminde bir öğretmenin ortalama aylığı 940 YTL'ye, bir milletvekilinin aylığı ise 8.024 YTL'ye yükselmiştir. Öğretmen ile milletvekili aylıkları arasındaki fark son dört yılda daha da açılmış ve bir milletvekili, bir öğretmenden 8,5 kat fazla maaş alır duruma gelmiştir. Milletvekili maaşlarının, öğretmen maaşlarının 8,5 katına ulaşmış olması, sadece eğitim emekçilerinin değil, toplumun emeğiyle geçinen tüm kesimlerinin yaşadığı yoksullaşma, 5 yıllık dönemde AKP'nin kimlerin temsilcisi olduğunu göstermiştir.



### Eğitimcilerin %30'u Açlık, %70'i Yoksulluk Sınırı Altında Yaşıyor

AKP Hükümetinin uyguladığı ekonomik politikalar çalışanların aleyhine sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Açlık ve yoksulluk sınırı için gerekli olan ücretler baz alındığında, AKP Hükümetinin 4,5 yıllık iktidar döneminde açlık sınırı %91.4, yoksulluk sınırı %104 artarken bir öğretmenin aylığındaki ortalama artış %74.4'te kalmıştır. Aynı şekilde bir öğretmen aldığı bir aylık maaşı ile aylık giderlerinin 2002'de %52.6'sını karşılarken bu oran 2007'nin Nisan ayında %45'te kalmıştır. 1 Ocak 2007'de 9/1 kademesinde görev yapan bir öğretmenin aylığında 31.20 YTL'lik artış olmuştur. Bu artış günlük 1.04 YTL anlamına gelmektedir. Günlük 1.04 YTL'lik artışla alınabilecek değişik ürünler gram olarak hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamalar günlük 1.04 YTL'lik artışla gram türünden alışveriş yapmak gerektiğini ortaya koymaktadır. Alım gücü olarak ürün ve hizmet fiyatlarındaki artışların ücretlerdeki artışların çok üstünde olduğunu söylemek olanaklıdır. Öğretmenin aylığında 4,5 yılda ortalama %74,4 'lik bir artış olurken bazı ürünlerde ve hizmetlerde artışın ise daha yüksek olduğu yapılan karşılaştırmalı çalışmadan anlaşılmaktadır. Yapılan çalışma diğer çalışanların ücretleriyle kıyaslandığında (hizmetli-memur) sonuçların daha da ürkütücü olduğunu söyleyebiliriz.

### Açlık ve Yoksulluk Göstergeleri

Tablo 24: 1 Ocak 2007 Tarihinden Geçerli Olmak Üzere Öğretmene Günlük 1 YTL'lik Zam

9/1 Öğretmen için	Ücret (YTL)
Aralık 2006	843,27
Ocak 2007	874,47
Ücret Artış Miktarı	31,20
Ücret Artış Miktarı (Günlük)	1,04



Tablo 25: Zammın Karşılığı Günlük 75 Gram Dana Eti

Madde (kg)	Mayıs Ayı Fiyatları (YTL)	Zamla Günlük Kaç Gram Alınır?
Pirinç	2.96	351
Dana Eti	16	65
Koyun Eti	13.85	75
Kümes Hayvanları Tavuk	4.05	256
Sucuk	24.04	43
Balık	10.75	97
Süt	1.58	658
Peynir (Beyaz Peynir)	5.13	203
Peynir (Kaşar Peyniri)	12.87	81
Tereyağı	11.62	90
Kurufasülye	3.16	329
Nohut	2.72	382
Zeytin	7.92	131
Çay	8.82	118

Tablo 26: 1 Tas Çorba 2 Günlük Zam

Madde (kg)	Madde Fiyatı	Kaç Günlük Zam
Kiracı Tarafından Ödenen Gerçek Kira	350	336,5
Diş Dolgu Ücreti	30,96	30
Belediye Otobüs Ücreti	1,20	1 gün 6 saat'lik
Vapur Ücreti Şehir Hatları	2,02	2
Çorbalar	1,95	2
Ayran (Dışarıda)	0,77	1

Tablo 27: Açlık ve Yoksulluk Ücreti Sürekli Artmaktadır

Türü	Yılı	Ne Kadar Olduğu	Artış Oranı
Açlık Sınırı	Aralık 2002 Nisan 2007	337.000.000 TL(Yıllık Ortalama) 645.00 YTL (4 Aylık Ortalama)	% 91.4
Yoksulluk Sınırı	Aralık 2002 Nisan 2007	1.025.000.000TL(Yıllık Ortalama) 2.087.00 YTL (4 Aylık Ortalama)	% 104
Öğretmen Aylığı Net Ortalama	Aralık 2002 Nisan 2007	539.000.000 YTL 940.00 YTL	% 74.4



Bir öğretmen aldığı aylık ile 2002 yılında aylık giderlerinin %52,6'sını karşılarken, bu karşılama oranı Nisan 2007'de %45'e geriledi.

**Tablo 28: Bazı Ürünler ve Harcamalardaki Fiyat Artışlarında Yaşanan Artış Oranları**

Ürün	Aralık 2002	Mayıs 2007	Artış Oranı (%)
Zeytinyağı	5.500.000 TL	11,00 YTL	100
Balık	5.700.000 TL	10,75 YTL	81
Et	9.020.000 TL	16,00 YTL	78
Kira	160.000.000 TL	350,00 YTL	101
Mazot (Dizel)	1.036.000 TL	2,27 YTL	67
Benzin (Süper)	1.076.000 TL	2,98 YTL	70
Dolmuş Fiyatı	0.56 TL	1,20 YTL	114
Otobüs Bilet Fiyatı	0.63 TL	1,20 YTL	91
Muayene	17.37 TL	33,00 YTL	90
Ameliyat	330.00 TL	650,00 YTL	97
Doğum	330.38 TL	600,00 YTL	82
Tüp	21.43 TL	37,00 YTL	75
Cumhuriyet Altını	102.00 TL	191,00 YTL	86

### AKP'nin İstihdam Politikasında İşgüvencesiz Çalıştırma Esastır

Öğretmenlik mesleğinin toplumda saygın bir yerinin olduğu, öğretmenlerin insanca bir yaşam ve çalışma koşullarına sahip olduğu zamanlar oldukça gerilerde kaldı, bu durumu hepimiz kendi yaşadıklarımızdan iyi biliyoruz. Eğitim emekçileri yoksulluk sınırının altında yaşarken, aynı zamanda son yıllarda gelişen sözleşmeli öğretmenlikle daha çok mağduriyet yaşamaktadır. İşsiz öğretmen adayı sayısı her geçen yıl artmaktadır. Öğretmen yetiştiren kurumlardan mezun olanların %80'i işsiz kalmaktadır.

### Öğretmen Açığı

Nitelikli bir eğitim için sınıf mevcutlarının 24 kişi ile sınırlandırılması gerekir. Mevcut öğretmen sayısı yaklaşık 600 bin'dir. 24 öğrencili sınıflar tam gün eğitim için 180 bin öğretmene gereksinim bulunmaktadır. 2007 KPSS'ye ise öğretmen olabilmek için yaklaşık 200 bin kişinin başvuru yapması beklenmektedir.



## **Rakamlarla Öğretmen Açığı: 2006 Yılında KPSS'yi Girenlerin Ataması**

2006 yılında KPSS'ye giren öğretmen adayı sayısı 127 bin, atanan 20 bin kadrolu,

Şu an var olan öğretmen açığı yaklaşık 80 bin civarındadır.

70 bin ücretli, sözleşmeli, vekil çalışanlar olmak üzere toplam sayısı 90 bindir. Boşta kalan öğretmen sayısı yaklaşık 37 bindir.

Öğretmen açığının 180 bine yakın olduğu bir ülkede her yıl sadece 20 bin kadro ataması yapılmaktadır. Bu açığın son yıllarda kurumsallaştırılmaya çalışılan bir biçimde, kadro ataması yapılmayarak ücretli, kısmi zamanlı, geçici öğretici, vekil vb. adlar altında oluşturulan statülerle doldurulmaya çalışıldığını görüyoruz. Şu anda MEB'e bağlı güvencesiz olarak çalıştırılan öğretmen sayısının 70 bine yaklaşması uygulamanın genişliği ile ilgili fikir verici niteliktedir.

## **Ücretli ve Sözleşmeli Atanan Öğretmenlerin Sorunları Bitmek Bilmiyor**

### **Sözleşmeli Öğretmenin Çalışma Koşulları**

- İş güvencesi yok, sözleşmeler 1 yıl ile sınırlı
- Emekli sandığından yararlanamıyor, SSK primi 16 gün yatıyor.

### **Ücretli Öğretmenin Çalışma Koşulları**

- En az 20 saatte en fazla 30 saat derse girebilirken, yapılan son zamlarla saat başı 5 YTL alabiliyorlar
- Branş öğretmenleri için 4 iş günü, sınıf öğretmenlerinde ise 5 iş günü olarak hesap yapılıyor
- Okulun tatil olduğu günlerde ücret talep edilemiyor.
- Okulun müdürü istediği takdirde göreve son verme yetkisine sahip
- Emekli sandığından yararlanamıyor, SSK primi 16 gün yatıyor.

## **AKP İktidarında Eğitim Emekçilerine Yönelik Hukuk Dışı Uygulamalar Arttı**

AKP iktidarı döneminde eğitim emekçilerinin yaşadığı hak ihlallerinde ciddi artışlar yaşanmıştır. AKP iktidarı döneminde Eğitim Sen üyelerinin yaşadığı hukuksal sorunların giderilmesi amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı ve valilikler aleyhine 1032 dava açılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı ve valiliklerce yayımlanan yönetmelik ve genelge



gibi düzenleyici işlemlerin iptali için de 100'e yakın dava açılmıştır. Bunun yanında yaşadıkları hukuksal sorunların giderilmesi amacıyla sendikamızdan hukuk yardımı isteyen 2500'ü aşkın üyemiz için de dava dilekçesi örneği hazırlanmış, dava açarak haklarını arayabilmeleri amacıyla katkı sunulmuştur. Ayrıca, yargı kararlarını uygulamayan ve eğitim çalışanlarına hakaret içeren sözler sarf eden yöneticiler hakkında cumhuriyet savcılıklarına suç duyurusunda bulunulmuş, tazminat davaları açılmıştır.

AKP iktidarı döneminde kadrolaşma uygulamaları da yaygınlaşmıştır. Bu amaçla, yazılı ve sözlü sınav gibi keyfi biçimde yönetici atanmasına olanak tanıyan onlarca düzenlemeye imza atılmıştır. AKP döneminde üye ve yöneticilerimize yönelik hukuk dışı uygulamalar yaygın biçimde sürmektedir. Bunların başında üye ve yöneticilerimizin sendikal çalışmalarından dolayı sürülmeleri gelmektedir.

AKP iktidarının ilk günlerinde 1041 eğitim yöneticisinin görevden alınmasıyla başlayan ırkçı-gerici kadrolaşma, Bakanlık merkez ve taşra teşkilatlarını, Talim Terbiye Kurulu'nu içine alacak şekilde genişleyerek devam etmektedir. Son yıllarda siyasal kadrolaşma o kadar yaygınlaşmıştır ki, milli eğitim sistemindeki hiç bir okulun var olan ırkçı-gerici kadrolaşmanın dışında kalmasına imkan bırakılmamıştır. Bugünden geçmişe baktığımızda Milli Eğitim Bakanlığı'nın kritik görevlerine AKP ve diğer sağ partilerin yandaşlarının yerleştirildiği, il ve ilçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin adeta AKP'nin parti mekanlarına dönüştürüldüğü görülmektedir. Sadece parti mekanları değil; belediyelerden, müftülüklere kadar ilgili ilgisiz pek çok kurumu bu işin içinde görmek mümkündür. Eğitimde ırkçı-gerici kadrolaşma, siyasi kadrolaşmanın da ötesine geçerek, tam anlamıyla anti-laik bir kuşatmaya dönüşmüştür.

Eğitim Sen'in geçtiğimiz 4 yıl içinde yaptığı tespitlere göre; görevden alınan ve göreve yeniden atanan yönetici sayısı 10 binlerle ifade edilmektedir. Ulaştığımız rakamlar eğitim sisteminin nasıl bir ırkçı-gerici cendere içine alınmak istendiğini göstermektedir.

### **Milli Eğitim Bakanlığı'nda Kadrolaşma Depremi Tüm Hızıyla Devam Ediyor!**

AKP Hükümeti iş başına geldiği günden bu yana eğitim-öğretim kurumlarında kendi siyasal görüşüne yakın on binlerce kişiyi eğitim-öğretim kurumlarının yönetimine büyük bir partizanlık örneği olacak şekilde atamıştır.

13 Nisan'da yayınlanan 'Yönetici Atama Yönetmeliği'nin yürütmesi sendikamızca açılan dava sonucunda Danıştay tarafından durduruldu. Yönetmeliğin yayınlan-



masının ardından, bunun yangından mal kaçırırçasına gerçekleşecek bir 'korsan kadrolaşma girişimi' olduğunu ifade etmiş, konu hakkında hukuk mücadelesi başlatmıştı. Daha sonra gerçekleştirdiğimiz demokratik eylemlerde de yönetmeliğin geri çekilmesi gerektiğini ifade ettik. Bu yönetmelikle AKP, doğrudan kendi siyasal düşüncesine yakın olan kişileri yöneticiliğe atayarak, kadrolaşma politikasının yeni bir hamlesini yapmak istemiştir. Yönetmelik yayımlandıktan sonra başvurular için ancak iki günlük bir süre verilmiş ve atama yetkisi hiçbir kurala dayandırılmadan mülkü idareye bırakılmıştır. Böylesi bir durumda da atamalar adeta AKP'nin parti il merkezlerinden gerçekleştirilmiştir.

Danıştay, başvurumuz sonucunda gerekçelerimizin haklılığına dayanak 'Yönetici Atama Yönetmeliği'nin yürütmesini durdurma kararı almıştır. Şimdi MEB yargı kararının gereğini yaparak, bu yönetmeliğe dayanarak yaptıkları tüm atamaları iptal etmelidir. Sendikamız bu konuda gerekli hukuki ve örgütsel mücadeleyi de başlatmıştır.

'Yönetici Atama Yönetmeliği' aynı zamanda AKP'nin kadrolaşma politikalarını açık biçimde ortaya koyan bir belge niteliğindedir. Bu yönetmelik ile yapılan atamaların tabloda sunulan istatistiği kadrolaşmanın boyutlarını ortaya koymaktadır. Sendikamıza sadece 40 ilden ulaşan bilgiler siyasal kadrolaşmanın boyutlarını görmek açısından önemlidir. Tablo yer alan iller dışında pek çok ilde siyasal kadrolaşmaya ilişkin girişimler, sendikamızca yapılan yerinde müdahalelerle engellenmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi, sendikası bilinmeyenler büyük bir oran (%40,77) tutmaktadır. Sendikamızın ısrarlı isteklerine rağmen il milli eğitim müdürleri bunların hangi sendika üyesi olduğunun bilgisini vermemiştir. Ancak bu atamaların büyük bir bölümünün, AKP Hükümetine yakınlığıyla bilinen Eğitim Bir Sen üyesi olduğu tahmin edilmektedir. Bu arada iki gün içerisinde boş bulunan 27405 okul yöneticiliğinden 8944 tanesinin ataması yapılmıştır. Rakamlardan hareketle atanan yöneticilerin büyük bölümünün AKP'li ya da AKP yandaşı olduğu söylenebilir. Yine yönetici atamalarının imam hatip çıkışlı ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi branşından yapıldığı yönünde ciddi iddialar bulunmaktadır. Yönetici atamalarında kadın sayısının yok denecek kadar az olması, yöneticilerin seçiminde siyasi iktidarın ideolojisinin ne kadar belirgin olduğunu gösteren bir diğer göstergedir.

Eğitim Sen, eğitimin bilimsel-laik-demokratik ve kamusal niteliklere sahip olması gerektiğini savunmuş, bu yönde mücadele etmiştir. AKP'ye karşı yürütülen dört buçuk yıllık mücadelemizin bilançosu, AKP'nin eğitimi gericileştirmeye yönelik adımlarının da bilançosunu oluşturmaktadır. Hiçbir kural-kanun tanımayan AKP, bu politikaları karşısında her daim eğitim ve bilim emekçilerini ve onların gerçek temsilcisi Eğitim Sen'i bulmuştur. Son olarak bu yönetmeliğin iptali de AKP'nin yüzüne çarpan yeni bir hukuk tokadı olmuştur.



Tablo 29:

İ / 15 yaş	kul M .	M . Yr .	E l m Ş n	T r k E l m Ş n	E l m r Ş n	E l m Ş	x Ş n k l r v Ş n k sız	S n k s n l m m y n
ç n l n l s / 5	3	253	3	12	13	-	4	11
k n z l s / 5			3	1	23		1	5
M m r l s /	321	172		1	172	-	12	7
E l s / 5	31	77	2	7	11	-		11
K r n z l s / 7	11	235	2		1	-	3	10
ç n l n l /	2	3	131	73	37	1	771	7
Ç n y n n . l / 2	5	255	27	12	11	1	5	32
<b>GENEL TOPLAM</b>	<b>2</b>	<b>2115</b>	<b>312</b>	<b>77</b>	<b>1315</b>		<b>12</b>	<b>175</b>



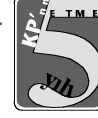
## OECD 2006 Yılı Eğitim Göstergeleri: Türkiye'de Eğitimin Karşılaştırmalı Durumu

AKP hükümeti geldiğinden bu yana sürekli olarak aynı propagandayı işitiyoruz: "Sessiz Devrim" propagandası. Biz eğitim ve bilim emekçileri, yaşanan sürecin sessizce gerçekleştirildiğinin, kamuda yıkımın adım adım ve sessizce örgütlendiğinin ve bu yıkımın arkasında hangi ulusal ve uluslar arası güç ilişkilerinin, çıkar odaklarının bulunduğu bi-lincindeyiz. Bu nedenle söz konusu "Sessiz Devrim" ifadesinin "sessiz" kısmı doğrudur, ancak "devrim" kısmına katılmıyoruz. Türkiye halkının çoğunluğunun zararına, TÜSİAD ve TOBB gibi sermaye örgütleri ile uluslar arası kapitalizmin, onların Dünya Bankası ve IMF gibi mali kuruluşları ile AB gibi siyasal yapılarının taleplerine göre yürütülen bu yıkım sürecinin adı "Sessiz ve Derin Yıkım" olarak değiştirilmelidir.

Hükümetin eğitim alanında sessiz devrim gerçekleştirdiğini duyanlar, bunun gerçekte halkın yararına bir değişim süreci olduğu yanılığısına kapılabilirler. Bu bir efsane halini almıştır. Halkımızı uyarmak bizim kamusal görevlerimiz arasındadır: Bu süreç tamamen yoksulların, yaşamlarını emekleriyle sürdürmek zorunda olanların, öğrencilerimizin, velilerimizin ve eğitim emekçilerinin zararına işlemektedir. AKP'nin 4 yıllık iktidar performansı, kamusal eğitim ve sağlık hizmetini parça parça etmekten, bu alanları ticarileştirmekten, halkımızın kamusal haklarını güvence altına alacak miktarda parayı içerideki ve dışarıdaki tefecilere, faizcilere, vurgunculara havale etmekten öteye geçmemiştir. Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en fazla iç ve dış borç faizi (Son 5 yılda toplam 184 milyar Dolar) bu hükümet döneminde ödenmiştir. AKP Hükümeti devri, ileride ders kitaplarına "Tefeci-Faizci Hükümet devri" olarak geçecektir. Bu hükümetin ileride başka türlü anılma imkanı kalmamıştır.

Kuşkusuz bu, Türkiye'de başını TÜSİAD'ın çektiği sermaye gruplarının başarısıdır. TÜSİAD ve bağlı bulunduğu uluslararası sistem, daha birkaç yıl öncesine kadar faizi haram gören siyasi kadrolardan en ateşli faiz yanlısı ekibi, yine birkaç yıl öncesine kadar Avrupa Birliği'ni Hristiyan Kulübü olarak görenlerden en hızlı AB yanlısı kadroları çıkartmayı bilmiştir. Ortada bir başarı olduğu kesindir. Sorun, "başarı"nın kimin yararına olduğundadır. Halkın yararına olmadığı kesinleşmiştir.

Biz Türkiye'nin aydınlık birikimi, eğitim ve bilim emekçilerinin demokratik ve bağımsız örgütü olarak halkımızın zararına işleyen bu süreci anlatmayı sürdürüyoruz, sürdüreceğiz. Bilimin verilerinden yararlanıyoruz. Bu noktada önemli bir ölçüm cihazı, Türkiye'nin de üyesi olduğu Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü OECD'nin düzenli olarak yayımladığı, karşılaştırmalı eğitim istatistikleridir. 2006



yılı temel alınarak hazırlanan OECD 2006 Yılı Eğitim Göstergeleri Raporu çerçevesinde ortaya çıkan tablo, Türkiye'de eğitimin durumunu bir kere daha gözler önüne sermesi bakımından önemlidir. Diğer OECD ülkelerine ait verilerle karşılaştırmalı olarak sunulan verileri, Türkiye'de eğitim alanında sessiz devrim gerçekleştirdiklerini ifade eden yetkililerin ve kamuoyunun dikkatine sunuyoruz.

**Tablo 30: Ülkelere Göre Öğretmenlerin Yıllık Toplam Çalışma Saatleri**

Ülke	Çalışma Saatleri
İspanya	1425
Danimarka	1680
Almanya	1736
Portekiz	1561
İsveç	1767
Hollanda	1659
Yunanistan	1762
Macaristan	1864
Çek Cumhuriyeti	1704
Polonya	1520
<b>Türkiye</b>	<b>1808</b>

**Kaynak:** OECD Indicators 2006 – Education at a Glance, s. 405

Tablo 30'da ifadesini bulan veriler, ülkelere göre öğretmenlerin yıllık toplam çalışma saatlerini göstermektedir. OECD, yıllık toplam çalışma saati kavramını, "ders saati ile öğretmenlerin mesleki gelişimlerine ayırdığı zaman, veli ve öğrencilerle görüşmeler, ders için yapılan hazırlık süresi, sınav kağıtlarının okunması için harcanan zamanın toplamı" olarak düşünmekte, bu anlamda kullanmaktadır. Verilerden de anlaşılacağı üzere, Türkiye'de eğitim emekçilerinin çalışma saatleri, birçok OECD üyesi ülkenin oldukça üstündedir. Türkiye ve Macaristan eğitim emekçileri, OECD ülkeleri içinde en fazla çalışan, ama en düşük ücreti alan emekçilerdir. Tablo 31 ve Tablo 32'deki veriler de karşılaştırıldığında, ortaya çıkan acı tablo şudur: Türkiye'de öğretmenler, diğer ülkelerdeki meslektaşlarına göre daha fazla çalışmakta ve daha düşük ücret almaktadırlar. Hem ücret hem de çalışma saati açısından sömürü kat kat fazladır.

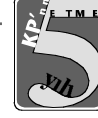
**Tablo 31: Ülkelere Göre Yıllık Öğretmen Maaşlarının Karşılaştırması (ABD Doları Baz Alınmıştır 2006)**

Ülke	İlköğretim Başlangıç Maaşı	İlköğretim 15 yıllık Öğretmen Maaşı	Devlet Lisesi Başlangıç Maaşı	Devlet Lisesi 15 Yıllık Öğretmen Maaşı
İspanya	31.381	36.342	35.098	41.552
Danimarka	33.693	37.925	33.092	46.500
Almanya	37.718	46.935	42.321	51.883
Macaristan	11.340	14.512	12.789	17.913
Çek Cum.	15.222	19.994	15.259	20.800
Portekiz	19.189	31.635	19.189	31.635
İsveç	25.152	29.522	26.991	31.772
Hollanda	31.235	40.588	32.703	59.762
Yunanistan	23.700	28.646	23.700	28.646
<b>Türkiye</b>	<b>16.678</b>	<b>18.416</b>	<b>15.683</b>	<b>17.421</b>

**Kaynak:** OECD Indicators 2006 s. 384

Tablo 31'de de ifade edildiği üzere, Türkiye'de öğretmenlerin edindikleri ücret, birçok OECD üyesi ülkenin gerisindedir. Öte yandan Milli Eğitim Bakanlığı tarafından OECD'ye verilen istatistikler uyarınca Türkiye'de göreve yeni başlayan bir öğretmenin en düşük ücreti yıllık 16.678 ABD Doları olarak yansıtılmıştır. Ayda yaklaşık 2.000 YTL'ye denk düşen bu ücret, brüt ücret olarak yansıtılmış olsa dahi, ortada gerçekdışı bir tablo olduğu aşikardır.





**Tablo 32: Öğretmenlerin Ülkelere Göre Karşılaştırmalı Saat Ücretleri (ABD Doları Baz Alınmıştır 2006)**

Ülke	İlköğretim Başlangıç Maaşı	İlköğretim 15 yıllık Öğretmen Maaşı	Devlet Lisesi Başlangıç Maaşı	Devlet Lisesi 15 Yıllık Öğretmen Maaşı
İspanya	22	25,5	24	29
Danimarka	20	23	20	27,5
Almanya	21,5	27	25	31
Macaristan	6	7,5	7	10
Portekiz	12	20	12	20
İsveç	16	19	17	22
Hollanda	19	25	21	36
Yunanistan	13,5	16	13,5	16
Çek Cum.	9	11,5	9	12
<b>Türkiye</b>	<b>9</b>	<b>10</b>	<b>8,5</b>	<b>9,5</b>

Ülkelere göre öğretmenlerin saat ücretleri, yıllık toplam gelirlerinin Tablo 30'da ifade edilen yıllık toplam çalışma saati süresine bölümü ile elde edilmiştir. Türkiyeli eğitim emekçilerinin aldıkları saat ücretinin Macar eğitim emekçileri ile birlikte en düşük ücret olduğu tablodan da görülmektedir.

**Tablo 33: Öğretmenlerin 800 ABD Doları Tutarındaki Bir Bilgisayarı Almaları İçin Çalışmaları Gereken Saat**

Ülke	İlköğretim Başlangıç Maaşı	İlköğretim 15 yıllık Öğretmen Maaşı	Devlet Lisesi Başlangıç Maaşı	Devlet Lisesi 15 Yıllık Öğretmen Maaşı
İspanya	36	31	33	27,5
Danimarka	40	35	40	29
Almanya	37	30	32	26
Macaristan	133	107	114	80
Portekiz	67	40	67	40
İsveç	50	42	47	36
Hollanda	42	32	38	22
Yunanistan	59	50	59	50
<b>Türkiye</b>	<b>88</b>	<b>80</b>	<b>94</b>	<b>84</b>



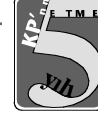
Çağımızın teknoloji çağı olduğu, bilgi çağı olduğu belirtilmektedir. Bunun temel koşullarından birisi, öğretmenlerimizin bilgisayar sahibi olmalarıdır. Elbette bugün eğitim emekçileri bu imkandan yavaş yavaş yararlanmaya başlamışlardır. Ancak geçimini zor sağlayan öğretmenlerimizin bir bilgisayar edinmeleri için harcamaları gereken emek, diğer OECD üyesi ülkelerin eğitim emekçilerinin harcaması gereken emeğin oldukça üstündedir. Tablo 4'te 800 ABD Doları değerinde bir bilgisayar edinmek için, Türkiyeli eğitim emekçilerinin kaç saat çalışmaları gerektiği, diğer ülkelerin istatistikleriyle karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Buna göre Türkiye ve Macaristan'da görev yapan eğitim emekçilerinin harcamaları gereken emek, diğer OECD üyesi ülkelerin oldukça üstündedir.

**Tablo 34: Eğitim Kurumlarında Öğrenci Başına Yapılan Yıllık Harcama Miktarı (ABD Doları Bazında)**

Ülke	İlköğretim	Ortaöğretim
İspanya	4829	6418
Danimarka	7814	8183
Almanya	4624	7173
Macaristan	3286	3948
İrlanda	4760	6374
Portekiz	4503	6094
İsveç	7291	7662
Hollanda	5836	6996
Yunanistan	4218	4954
<b>Türkiye</b>	<b>869</b>	<b>1428</b>

**Kaynak:** OECD Indicators 2006 s. 186

Tablo 34'te, ülkelere göre ilk ve ortaöğretimde öğrenci başına yapılan yıllık harcama miktarı verilmiştir. Eğitim emekçilerinin koşulları bakımından Türkiye ile büyük benzerlikler gösteren Macaristan, burada farkı kapatmış ve öğrenci başına yapılan harcama bakımından Türkiye'nin neredeyse 3 katına çıkmıştır. Türkiye'de bir ilköğretim okulu öğrencisi için yapılan yıllık harcama miktarı 869 Dolar iken; bu İspanya'da 4829, Macaristan'da 3286, Portekiz'de 4503, Yunanistan'da 4218 ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Ortaöğretim kurumlarında da tablo farklı değildir. Türkiye'de bir ortaöğretim öğrencisi için gerçekleştirilen yıllık harcama miktarı 1428 Dolar iken; bu Macaristan'da 3948, Yunanistan'da 4954, Portekiz'de 6094 ABD Doları olarak gerçekleşmektedir.



**Tablo 35: Eğitimin Tüm Düzeylerinde Eğitim Kurumları İçin Yapılan Harcamaların Gayrisafi Yurtiçi Hasıla'ya Yüzdellik Oranı**

Ülke	Kamu	Özel	Toplam
İspanya	4,2	0,5	4,7
Danimarka	6,7	0,3	7
Almanya	4,4	0,9	5,3
Macaristan	5,5	0,6	6,1
İrlanda	4,1	0,3	4,4
Portekiz	5,8	0,1	5,9
İsveç	6,5	0,2	6,7
Çek Cum.	4,3	0,4	4,7
Hollanda	4,6	0,4	5
Polonya	5,8	0,7	6,5
Yunanistan	4	0,2	4,2
Güney Kore	4,6	2,9	7,5
<b>Türkiye</b>	<b>3,6</b>	<b>0,1</b>	<b>3,7</b>

**Kaynak:** OECD Indicators 2006 s. 205

Tablo 35'te, eğitimin tüm düzeylerinde eğitim kurumları için yapılan harcamaların GSYH'ye yüzdellik oranı verilmiştir. Buna göre Türkiye, devlet okullarına ayrılan harcama payı ile en alt sıralarda yer almaktadır. Hükümet her fırsatta özel okulların payını arttırmakla ilgilenmektedir. Geldiğimiz noktada, OECD ülkelerinin hiçbirinde özel okulların payını arttırmak yoluyla kamuda tasarruf yolunun izlenmediği görülmektedir. Örneğin Macaristan'da özel okullar için yapılan harcamaların GSYH'ye oranı %0.6, Türkiye'de %0.1'dir. Bununla birlikte Macaristan'da devlet okullarına yapılan harcamaların GSYH'ye oranı %5.5 iken, bu Türkiye'de %3.6'dır. Devlet okullarına yapılan harcamaları kısarak "özel" okulların teşviki olgusu sadece AKP Hükümeti'nin neoliberal eğitim politikalarına özgüdür.

AKP'nin modeli, Şili modelidir. Şili'de Pinochet diktatörlüğü sırasında hükümetler, eğitimde kamunun payını kısmış ve özel okullara yapılan harcamaların payı bu dönemde %2.7'ye çıkmıştır. Sonuç ortadadır: Washington Uzlaşısı olarak adlandırılan bu neoliberal yıkım programı Şili'de ve tüm Latin Amerika ülkelerinde çökmüştür. Fırsat eşitliği önemli ölçüde zedelenmiştir. Şimdi bu nedenle kamuya ağırlık veren programlar Latin Amerika'da yeniden iktidara gelmekte ve eskinin çökmüş bu programlarını çöpe atmaktadır. IMF-Dünya Bankası ikilisi, Latin Amerika'da denenen ve çöken bu sistemini "arka bahçe" olarak gördüğü Latin Amerika'da uygulama şansını yitirmiştir. Görülen o ki Türkiye yeni deney alanı olarak seçilmiştir.

**Tablo 36: Varolan Koşullarda Bir Bireyin Kaç Yaşına Kadar Eğitim Görmesi Olanaklıdır?**

Ülke	Kız Öğrenci	Erkek Öğrenci	Genel Ortalama
İspanya	17.7	16.6	17.2
Danimarka	19.8	18.1	19
Almanya	17.3	17.5	17.4
Macaristan	18	17.2	17.6
İrlanda	17.5	17	17.2
Portekiz	17.6	16.6	17.1
İsveç	21.8	18.8	20.3
Hollanda	17.3	17.5	17.4
Yunanistan	17.3	16.6	16.9
Çek Cum.	17.1	16.9	17
Polonya	17.5	16.6	17
<b>Türkiye</b>	<b>11.2</b>	<b>13,3</b>	<b>12.6</b>

**Kaynak:** OECD Indicators 2006 s. 265

Tablo 36'da OECD ülkelerinde bir öğrencinin kaç yaşına kadar eğitimine devam etme olanağı olduğu (ekonomik ve sosyal göstergeler ışığında) ifade edilmektedir. Buna göre birçok OECD ülkesinde ortalama eğitime devam etme yaşının Türkiye'nin oldukça üstünde olduğu sonucu çıkmaktadır. Ayrıca birçok OECD ülkesinde kız öğrencilerin eğitime devam etme yaşları ve olanakları, erkek öğrencilerin üstündedir. Örneğin İspanya'da kız öğrencilerin ortalama okula devam yaşı 18, Danimarka'da 20, Macaristan'da 18, Portekiz'de 17.6 iken; bu Türkiye'de 11.2'dir. Türkiye'de okula devam açısından genel ortalama 12.6 iken; bu Macaristan'da 17.6, Portekiz'de 17.1, Yunanistan'da 16.9, Çek Cumhuriyeti'nde 17, Polonya'da 17'dir. Tablo oldukça vahimdir. Bu tablo, kamusal eğitimi neoliberal programlarla parçalamayı hedefleyen tüm hükümetlerin ürünüdür.



Tablo 37: Ülkelere Göre Eğitim, Teknolojiye Erişim Ve Okur-Yazarlık Oranları

Ülke	18 Yaş Üzeri Nüfus İçinde Okur-Yazar Olmayanlar (%)	Bilgisayar Sahipliği (%)	İnternet Kullanıcılığı (%)
İspanya	2,3	25,7	33,3
Fransa	1	48,7	42,1
Almanya	1	56,2	50,8
Japonya	1	54,3	61,2
İrlanda	1	56	45,6
Polonya	1	13,8	27
Rusya	1	13,2	14,7
Romanya	2,7	6,9	22,2
Yunanistan	2,7	16,6	25,3
<b>Türkiye</b>	<b>13,5</b>	<b>5,8</b>	<b>10,5</b>

**Not:** Bu bilgiler 2005 Yılı Dünya Rekabet Raporu'ndan derlenmiştir.

Tablo 37'de, ülkelere göre eğitim, okur-yazarlık ve teknolojiye erişim istatistikleri dikkatinize sunulmuştur. 2005 yılı Dünya Rekabet Raporu'na dayandırılan bu verilere göre, 15 yaş üstü nüfus içinde okur-yazar olmayanların oranı İspanya'da %2.3, Fransa, Almanya, İrlanda, Polonya ve Rusya'da %1, Romanya ve Yunanistan'da %2.7 iken; bu oran Türkiye'de %13.5'tir.

Teknolojiye erişim bakımından da durum farklı değildir. Genel nüfus içinde bilgisayar sahipliği oranı İspanya'da %25.7, Fransa'da %48.7, Almanya'da %56.2, Polonya'da %13.8, Rusya'da %13.2, Yunanistan'da %16.6 iken bu oran Türkiye'de %5.8'dir. Sermaye birikimi açısından Türkiye'nin oldukça gerisinde olan Romanya ve Polonya gibi ülkelerde bile bu oran Türkiye'nin oldukça üstündedir.

İnternet kullanıcılığı yüzdesi bakımından da tablo aynıdır. Bugün her 100 Polonyalı'dan 27'si, her 100 Romanya vatandaşından 22'si internete erişim imkanlarına sahipken, bu oranın Türkiye'de %10 olarak kalması, anlamlı değil midir?

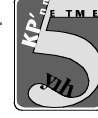
Tablo 38: OECD Ülkelerinde Ortaokul Sonrası Mezuniyet Oranları

Ülke	Kız	Erkek	Ortalama
Çek Cum.	%88	%85	%87
Danimarka	%100	%81	%90
Macaristan	%90	%82	%86
Polonya	%89	%70	%79
Slovakya	%85	%81	%83
ABD	%79	%72	%75
Brezilya	%75	%57	%65
İsrail	%96	%89	%93
<b>Türkiye</b>	<b>%49</b>	<b>%57</b>	<b>%53</b>

Kaynak: OECD 2006 Yılı Eğitim Göstergeleri Raporu, s. 48

Tablo 38'de OECD ülkelerinde ortaokul sonrası eğitimlerini sürdürerek mezun olarak öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı sergilenmektedir. OECD ülkelerinde ortaokul sonrasında mezuniyet oranları karşılaştırıldığında, dikkat çekici olan eğilim, bu ülkelerde ortaokul sonrasında eğitimlerine devam eden ve mezun olan kız öğrencilerin oranının erkek öğrencileri geçmiş olmasıdır. OECD 2006 Raporu'nda, OECD ülkelerindeki bu genel eğilimin dışında kalan tek ülkenin Türkiye olduğu belirtilmektedir. Yani Türkiye, OECD Eğitim Göstergeleri Raporu'na göre, eğitimde cinsiyetler arası fırsat eşitliğinin sağlanması bakımından en geridurumdaki OECD ülkesidir. Tablo'da ifadesini bulan oranlar da bunu kanıtlamaktadır. Bugün Çek Cumhuriyeti'nde ortaokul sonrasında eğitimlerine devam eden kız öğrencilerin oranı %88, Danimarka'da %100, Polonya'da %89, Şili'de %72 iken, bu oran Türkiye'de %49'dur. Öte yandan tüm bu ülkelerde eğitimlerini sürdüren kız öğrencilerin oranı, erkek öğrencilerin üstündeyken, bu durum Türkiye'de tam tersidir. Türkiye'de ortaokul sonrasında bir eğitim kurumundan mezun olan kız öğrencilerin oranı %49 iken, bu oran erkek öğrencilerde %57 olarak gerçekleşmektedir.





**Tablo 39: 25-64 Yaş Arasındaki İşgücü Açısından Lise ve Üstü Okul Mezunlarında İşsizlik Oranlarının Seyri**

Ülke	1991	1995	2001	2004
Avusturya	%3.1	%2.9	%3	%3.8
Belçika	%4.2	%7.5	%5.5	%6.9
İrlanda	%7.3	%7.6	%5.6	%6.4
İtalya	%7.2	%7.9	%6.8	%5.3
Yeni Zelanda	%7.3	%3.3	%3.2	%2.4
Portekiz	%4.5	%6.4	%3.3	%5.6
İspanya	%12.2	%18.5	%8.4	%9.5
OECD Ort.	%7.3	%6.4	%5.6	%6.2
AB Ort.	%8.7	%7.4	%6.5	%7.2
<b>Türkiye</b>	<b>%7.2</b>	<b>%6.9</b>	<b>%7.4</b>	<b>%10.1</b>

**Kaynak:** OECD 2006 Yılı Eğitim Göstergeleri Raporu, s. S. 118-119

Tablo 39'da 25-64 yaş arası işgücü nüfusuna dahil olan lise ve üniversite mezunlarındaki işsizlik oranları dikkate sunulmuştur. Buna göre OECD ülkelerinde lise ve üniversite mezunları arasındaki işsizlik oranı 1991'den günümüze düşme eğilimi göstermişken, Türkiye'de bu oran ters yönde gelişmiş, diğer bir deyişle işsizlik oranı artmıştır. Türkiye'de 1991'de 25-64 yaş arasındaki lise veya üniversite/yüksek okul mezunlarının işsizlik oranı %7.2 iken bu oran 1995'te %6.9'a gerilemiş, 2001'de %7.4 olarak gerçekleşen bu oran, AKP'nin iktidarda olduğu dönemde 2004'e gelindiğinde %10.1'e fırlamıştır.

**Tablo 40: 15-19 Yaş Arası Gençlerde Eğitimine Devam Edenlerin ve Etmeyenlerin Yüzdeler İfadesi**

Ülke	Eğitime Devam Edenler	Eğitime Devam Etmeyenler
Hollanda	%89	%11
Polonya	%96.5	%3.5
Portekiz	%74.4	%25.6
Slovakya	%87.8	%12.2
İngiltere	%69.1	%30.9
İsveç	%86.8	%13.2
İspanya	%75.9	%24.1
AB Ort.	%86.4	%13.6
OECD Ort.	%82.8	%17.2
<b>Türkiye</b>	<b>%43.5</b>	<b>%56.5</b>

**Kaynak:** OECD 2006 Yılı Eğitim Göstergeleri Raporu, s. S. 326



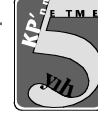
Tablo 40'da, 15 ile 19 yaş arasındaki gençlerde okullaşma oranı verilmiştir. Buna göre, 15 ile 19 yaş arasındaki gençlerde eğitime devam etme oranı Polonya'da %96.5, Portekiz'de %74.4, Slovakya'da %87.8, İspanya'da %75.9, AB ortalamasında %86.4, OECD ortalamasında %82.8 iken, bu oran Türkiye'de %43.5'tir. Arada büyük bir uçurum olduğu görülmektedir. Bu oran, OECD üyesi ülkeler açısından en düşük orandır.

**Tablo 41: 20-24 Yaş Arası Okullaşma Oranı**

Ülke	Eğitime Devam Edenler	Eğitime Devam Etmeyenler
Hollanda	%46.1	%53.9
Polonya	%57.5	%42.5
Portekiz	%37.8	%62.2
Slovakya	%27.5	%72.5
İngiltere	%36.3	%63.7
İsveç	%42.3	%57.7
İspanya	%38.7	%61.3
AB Ort.	%42.7	%57.3
OECD Ort.	%40.7	%59.3
<b>Türkiye</b>	<b>%13</b>	<b>%87</b>

**Kaynak:** OECD 2006 Yılı Eğitim Göstergeleri Raporu, s. S.328

Tablo 41'de OECD üyesi ülkelerde 20-24 yaş arası gençlerde okullaşma oranları sunulmaktadır. Buna göre Türkiye yine OECD üyesi ülkeler arasında en gerisindedir. 20-24 yaş arasındaki gençlerin Polonya'da %57.5'i, Slovakya'da %27.5'i, İsveç'te %42.3'ü, İspanya'da %38.7'si eğitimlerine devam etmektedir. Bu noktada AB ortalaması %42.7, OECD üyesi ülkelerin genel ortalaması %40.7 iken, Türkiye'de 20-24 yaş arası gençlerden eğitimlerini sürdürme imkanı bulanların oranı sadece %13'tür. Tablo, halihazırda ciddi sorunlarla boğuşan Türkiye yükseköğretim sisteminin bu yaş grubundaki her 100 gençten 87'sini eğitimlerini sürdürme imkanından mahrum bıraktığının itirafı niteliğindedir.



**Tablo 42: 15-19 Yaş Arası Nüfusun 2001'den 2004'e Okullaşma Oranında Yaşanan Dönüşüm**

Ülke	2001 Okullu	2001 Değil	2003 Okullu	2003 Değil	2004 Okullu	2004 Değil
Çek Cum.	%87	%13	%89	%11	%90	%10
Almanya	%88.5	%11.5	%91.2	%18.8	%93.4	%6.6
Macaristan	%85	%15	%89.7	%10.3	%90.4	%9.6
Yunanistan	%85.3	%14.7	%84.3	%15.7	%84.4	%15.6
Meksika	%50.3	%49.7	%54	%46	%54.9	%45.1
Polonya	%91.8	%8.2	%95.6	%4.4	%96.5	%3.5
OECD ort.	%80.4	%19.6	%81.9	%18.1	%82.8	%17.2
<b>Türkiye</b>	<b>%41</b>	<b>%59</b>	<b>%45.9</b>	<b>%54.1</b>	<b>%43.5</b>	<b>%56.5</b>

**Kaynak:** OECD 2006 Yılı Eğitim Göstergeleri Raporu, s. S.332

Tablo 42'de 15-19 yaş arası gençlerde 2001'den 2004 yılına kadar okullaşma oranının seyri ifade edilmiştir. OECD üyesi ülkelerde 2001'den 2004'e gelindiğinde genel eğilim, okullaşma oranında istikrarlı bir yükseliş olmuşken, bu durum Türkiye'de farklı bir seyir izlemiştir.

Eğitim Sen sormaktadır: Kriz sonrası ortamda krizin atlattığı, ekonomide her şeyin yolunda gittiği masallarının topluma dayatıldığı bir dönemde, 15-19 yaş arası gençlerde eğitimlerini sürdürme imkanından mahrum kalanların oranının 2001'den 2004'e gelindiğinde %15.5 oranında artması, AKP'nin neo-liberal eğitim politikalarının, Dünya Bankası dayatmalarının, TÜSİAD'ın eseri değilse kimin eseridir?

**Tablo 43: OECD Raporu'na Göre Türkiye'de 1995'den 2004'e Okullaşmamış Nüfus İçinde İşsizlik Oranında Büyük Artış Var!**

Yıl	1995		2001		2003		2004	
	Çalışan	İşsiz	Çalışan	İşsiz	Çalışan	İşsiz	Çalışan	İşsiz
<b>15-19 Yaş</b>	%34.2	%27.2	%26.7	%32.3	%21.3	%32.8	%21.2	%35.3
<b>20-24 Yaş</b>	%46.5	%43.2	%43.1	%44.2	%36.5	%47.8	%39.1	%47.8
<b>25-29 Yaş</b>	%59.6	%37.8	%57.1	%40.2	%53.2	%43.1	%54	%42.8

**Kaynak:** OECD 2006 Yılı Eğitim Göstergeleri Raporu, s. S.332

Tablo 43'de ortaya konulan veriler de açıkça göstermektedir ki Türkiye, neoliberal, piyasacı, kamu çıkarının yerine özel çıkarı yerleştiren Özalizm'in hakim kılınmasıyla birlikte sosyal patlamaya doğru gitmektedir. Her fırsatta Özal dönemine hayranlığını belirten Tayyip Erdoğan'la doruğa çıkan "babalar gibi satma" anlayışının sonucu, Tablo 14'te görülmektedir. Türkiye genç nüfusuna eğitim sağlayamadığı gibi, bu kesimi giderek işsizlik batağına doğru itmekte ve gençliği toplumun potansiyel suç odağına çevirmektedir.

1995 yılında Türkiye'de 15-19 yaş arasındaki gençlerde çalışanların oranı %34.2 iken bu oran 2004'te %21.2'ye gerilemiş, işsizlerin oranı ise %27.2'den %35.3'e çıkmıştır. 20-24 yaş arası gençlerde işsizlik oranı 1995'te %43.2 iken, bu oran 2004'te %47.8'e yükselmiştir. 25-29 yaş arası gençlerde ise 1995'ten 2004'e gelindiğinde işsizlerin oranı %37.8'den %42.8'e çıkmıştır.

OECD tarafından hazırlanan bu rapor göstermektedir ki, Türkiye'de sağ iktidarlar gençliğe eğitim imkanları yaratamadığı gibi, bu kesimlere yeterli istihdam alanı da yaratmamışlardır. Her fırsatta genç nüfusa sahip olmakla övünen iktidarlar, bu genç nüfusun taşıdığı dinamik potansiyeli heba etme noktasında birbirleriyle yarışmışlardır.

Sonuçlar ortadadır. "Sessiz Devrim" efsanesi yıkılmıştır.





## EĞİTİM ve EĞİTİM ÇALIŞANLARININ SORUNLARININ ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK ÖNERİLERİMİZ

Eğitim sistemimizin sorunları çözülemez değildir. Önemli olan yaşanan sıkıntıların giderilmesi noktasında somut, planlı ve çözüme yönelik adımların atılmasıdır.

### **Kamusal, Nitelikli, Demokratik Eğitim Politikası Benimsenmelidir!**

AKP Hükümeti, Cumhuriyet tarihinde ilk kez “eğitimde özelleştirmeyi” temel eğitim politikası olarak benimsemiştir. Kamusal hakların kısıtlanması ve kamusal hizmetlerin özelleştirilmesi şeklinde özetlenebilecek neoliberal anlayışın dayatmasıyla başlatılan uygulamaların amacı, eğitimi tamamen paralı hale getirmektir. Katkı payı, kayıt parası, harç ve benzeri kalemlerle eğitim tamamen paralı hale getirilmek istenmektedir.

Kamusal eğitimde, yaygın ifadeyle devlet okullarında verilen eğitimin niteliğini yükseltmek, kalabalık sınıf mevcutlarını azaltmak, derslik, okul, öğretmen, memur, hizmetli açığını kapatmak, araç gereç ihtiyacını gidermek, eğitim emekçilerinin ekonomik, demokratik, sosyal ve özlük haklarında iyileştirme yapmak, ders kitaplarının içeriğini bilimsel hale getirmek ve üniversite kapılarındaki yığılmayı önlemek acil olarak yapılması gerekenlerin başında gelmektedir.





### **Ders Kitaplarının Eğitimin Tüm Kademelerinde Ücretsiz Dağıtımına Devam Edilmelidir**

Ders ve kaynak kitap sorunu eğitim sisteminin sürekli gündemi olmuş, kitaplar hem içerik hem de maliyet ve kalite açısından sürekli tartışılmıştır. Hemen her dönem yoğun eleştirilere uğrayan ders ve kaynak kitapları, birer kaynak ve araç olmaktan çok, zorunluluk gibi algılanmış ve kullanılmıştır.

Eğitim Sen, ders kitaplarındaki ırkçı, gerici, cins ayrımcı ve bilimsel olmayan öğelerin temizlenmesini talep etmektedir. Eğitimde gerçekleştirilecek nitelik değişimi açısından son derece önemli olan ders kitaplarının içeriği bilimsel ölçütlere, insan haklarına uygun olarak düzenlenmelidir.

AKP hükümeti tarafından uygulanan “ücretsiz kitap” dağıtımı ile ilgili sendikamızın görüşü somuttur. Eğitim Sen, okulöncesi eğitimden başlayarak eğitim sürecinin sonuna kadar ders kitaplarının yanı sıra tüm ders araç, gereç ve materyallerinin ücretsiz olmasını, uzun yıllar kullanılacak kalitede basılmasını savunmakta, dolayısıyla ders ve kaynak kitaplarının bir rant aracı haline getirilmesine karşı çıkmaktadır.

### **AKP, Kamu Kaynakları İle Özel Okulları Destekleyen Politikaları Benimsemiştir**

İktidara gelişinin hemen ardından özel okulları desteklemek adına kamu kaynaklarıyla “10 bin yoksul öğrenciyi” özel okullarda okutmak için yasal düzenleme



yapan AKP Hükümeti, şimdi de paralı eğitimi özendirmek için özel okullara ve çocuğunu özel okullara göndermek isteyenlere vergi indirimi gibi çeşitli mali kolaylıklar getirmiştir.

Özel okul sektörünün eğitim sistemi içindeki payını arttırmak için yapılan girişimlerin önemli bir bölümü yarıdan ve Cumhurbaşkanından dönmüş olmasına karşın Hükümet, her fırsatta paralı eğitim ve özel okul sevdası açığa vurmaktadır. Pek çok devlet okulu elektrik, su ve doğalgaz faturaları gibi en zorunlu ihtiyaçlarını dahi ödemekte zorluk çekerken, özel okulların kamu kaynakları ile desteklenmesi büyük bir çelişkidir. Eğitim sisteminin dağ gibi birikmiş sorunları varken, kamu okullarının pek çok zorunlu harcaması "ödenek yetersizliği" gerekçesiyle, öğrenci ve velilerin omuzlarına yıkılırken, özel okulların hükümet tarafından sürekli desteklenmesi, eğitimde "tüccar siyaseti"nin en tipik yansıması olarak ortaya çıkmıştır.

### **OKS ve ÖSS Sınavları Kaldırılmalıdır**

Türkiye'de eğitim sistemi, ilköğretimden başlayarak üniversite sonrasına kadar, kelimenin tam anlamıyla sınav merkezli hale gelmiştir. Eğitim sistemimiz, öğrencileri eğitmek, onların çok yönlü olarak gelişmelerini sağlamak yerine OKS, ÖSS gibi sınavlara hazırlayan bir yapıya bürünmüştür. Orta öğretiminden başlayan sınav sisteminin nihai noktasını üniversiteye giriş sınavları oluşturmaktadır.

İlköğretimden başlayarak üniversiteye kadar, sürekli olarak yapılan sınavlara endekslenmiş bir eğitim sisteminin nitelikli olması nasıl mümkün değilse, sadece müfredatı değiştirerek sorunları bir çırpıda çözmek de o derece zordur. Eğitim sistemimiz





çocuklarımızı eğitmekte, sadece yapılacak olan sınavlara hazırlamaktadır. Dolayısıyla öncelikli olarak yapılması gereken, öğrencilerimizi sınav cenderesinden kurtarmaktır. İlköğretimden itibaren üniversiteye kadar yapılan sınavlarda çocuklarımız ve gençlerimiz resmen yarıştırmakta, birbirleriyle rekabet etmeleri istenmektedir. Kapitalizmin dayattığı “piyasacı eğitim” anlayışının tipik bir örneği olan bu anlayış derhal terk edilmeli, öğrencileri birbiri ile rekabet eden değil, düşünen, yazan, analiz ve sentez yapan, öğrencileri geliştiren, çok yönlü bilgi ve beceri kazandırıcı, nitelikli bir eğitim anlayışı benimsenmelidir.

### **Özel Eğitimde Okullaşma Oranının Artması İçin Daha Somut Adımlar Atılmalıdır**

Özel gereksinimi olan, bu özelliğinden dolayı farklı eğitim gereksinimi ancak bireysel olarak planlanmış öğretim programlarıyla karşılanabilen çocukların eğitimi genelde diğer sorunların gölgesinde kalmaktadır.

Özel eğitim, genel eğitimden kullandığı yöntemler, materyaller, programın uyarlanması ve özelleşmiş ve bireyselleşmiş tekniklerle ayrılmıştır. Temel ilkeler açısından bakıldığında özel eğitim öğretmenin de genel eğitimde görev alan öğretmenlerle aynı öğretim yöntem ve stratejilerini kullandığı söylenebilir. Sadece farklılık, özel eğitim öğretmenin programları, amaç ve hedefler yönünden öğrenciye göre düzenlemesidir.

Özel eğitim alması gereken çocukların eğitimi ya ayrı eğitim ortamlarında ya da birlikte eğitim ortamlarında karşılanmaktadır. Bunlar yerine getirilirken, sınıf öğret-



meni, özel eğitim öğretmeni, ve ilgili bir çok disiplinler (PDR uzmanı, konuşma terapisti, fizyoterapist gibi) de çalışan uzmanların ailelerle birlikte ortaklaşa kararlar almaları gerekir.

Özel eğitim veren okulların sunduğu eğitsel seçenekler, okuldaki uzmanların nitelik ve nicelik yönünden yeterlilikleri, okulun fiziksel / eğitsel yapısı ve donanımı, okulun yeri, okulun aileye maliyetinin ailenin bütçesine uygunluğu, ailenin hedef ve istekleri dikkate alınmalıdır. Her çocuk için engeli ne olursa olsun en uygun çevre yaratılmaya çalışılmalıdır. Yaşanan çevrenin bireyin her türlü ihtiyacına cevap verecek şekilde düzenlenmesi gerekir. Çocukların gereksinimlerine göre farklı alanlardaki uzmanlar bir araya gelmelidir. Bu çalışmalarda ailenin işbirliğine önem verilmelidir. Ailenin desteği ve katılımı olmadan alınacak kararların sağlıklı uygulanması beklenemez. Özel eğitimde değerlendirme gözlenebilir ve ölçülebilir olmalıdır. Sunulan hizmetler belli süreli değerlendirilmeli ve değerlendirme sonucuna göre yeni düzenlemeler planlanmalıdır.

573 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği erken tanıma, erken müdahale, engellilerin genel ve mesleki eğitimleri, eğitici ve ailelere gerekli eğitimlerin verilmesi, kaynaştırma eğitimi, toplumsal yaşama geçiş ve istihdam gibi konular bilimsel gelişmeler doğrultusunda revize edilerek önerilen sisteme uyarlanması konusu ilgili tarafların katılımıyla (MEB, eğitim sendikaları, veli örgütlenmeleri, diğer ilgili kamusal kurumlar ve ilgili sivil toplum örgütleri) tartışılmalıdır.





Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin tespiti ve eğitim hizmetlerinin doğru bir şekilde yapılması için genel kabul gören tıbbi ve eğitsel tanılama modelleri bilimsel temele dayalı olarak geliştirilip yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

### **Kesintisiz Zorunlu Eğitim 15 Yıla Çıkarılmalıdır**

Okul öncesi, ilköğretim ve lise olarak, zorunlu eğitimin, hazırlık sınıfı ile birlikte toplam 15 yıl olması gerekmektedir. Sendikamız ders programlarındaki nitelik yükseltilmesi ile ilgili önlemlerle birlikte zorunlu eğitimin 15 yıla çıkarılmasını, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda rehberlik ve yönlendirme eğitimi almalarını önermektedir. Bu yöneltme eğitiminin ortaöğretimin yeniden yapılmasıyla birlikte ele alınarak belirlenecek alanlara göre (sanat, fen bilimleri, sosyal bilimler, teknik bilimler) yönlendirme olmalı, öğrenciler ilgi ve yeteneklerine göre bir eğitim sürecini yaşamalıdır.

### **Okulöncesi Eğitim Zorunlu Olmalıdır**

Okulöncesi eğitim; isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş 36-72 ay grubundaki çocukların eğitimini kapsar. Okulöncesi eğitim kurumları; bağımsız anaokulları, fiziki kapasitesi uygun örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde anasınıfları ve uygulama sınıfları olarak açılmaktadır. Okulöncesi eğitimin amacı; çocukların bedensel, zihinsel, duygusal gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını, onların ilköğretime hazırlanmasını, koşulları elverişsiz çevrelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratılmasını sağlamaktır.



Çocuğun gelişiminde 0-6 yaş aralığının oldukça önemli olduğu bilinmektedir. Okulöncesi eğitim yaş grubunu gösteren 3-5 yaş grubundaki okullaşma oranının Türkiye'de düşük olması bu yaş grubundaki çocukların gelişiminin riske atıldığını göstermektedir. Oysa Fransa, Almanya gibi bir çok Avrupa ülkesinde okulöncesi eğitim okullaşma oranı % 90'lar civarındadır ve okulöncesi eğitim örgün eğitimin olmazsa olmaz bir parçası haline gelmiştir. Okulöncesi eğitim ülkemiz açısından ciddi biçimde ihmal edilmiş ve zorunluluktan çok bir keyfiyet çerçevesinde ele alınmıştır. Eğitimin sağlıklı yapılabilmesi için okulöncesi eğitime gereken önem verilmeli, okulöncesi eğitim oranı yükseltilmelidir.

Eğitim fakülteleri ve üniversitelerle gerekli koordinasyon sağlanarak okul öncesi eğitim kurumlarına öğretmen yetiştiren bölümlerin ve bölümlere alınacak öğrenci sayılarının arttırılmasına öncelik verilmelidir. İlköğretim kurumlarındaki ana sınıflarında ve devletin açtığı bütün okul öncesi kurumlarda her türlü beslenme, barınma giderleri devlet tarafından karşılanmalı, şuan bu kurumlarda yürütülen veliden para toplama işle-mine son verilmelidir. Çocuk ailelerine gelişmelerle ilgili sürekli rehberlik ve danışmanlık hizmetleri verilmelidir. Bu kurumlarda çalışanlar hizmet içi eğitimden geçirilmeli, eğitim ve öğretim alanında yaşanan yeni gelişmelerden bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.

Genel kabul gören bir yaklaşımla 36-72 ay arasındaki çocukların okul öncesi eğitim kurumlarında bakım ve eğitimlerinin yapılması yaygınlaştırılmalıdır. Öğrenciler arasında eşitsizlik yaratan etkenleri en aza indirmek ve öğrencileri devam edecekleri bir sonraki evreye hazırlamak gibi amaçları olacak ana sınıflarında, 60-72 ay arasındaki çocuklara hizmet sunulması devlet için zorunlu hale getirilmelidir.





### **Eğitimde Program, Rehberlik ve Yönlendirme Önemsemelidir**

Eğitim sisteminin en belirgin sorunlarından birisi de rehberlik ve yönlendirmede yaşanmaktadır. Ders programlarının yükünün azaltılması, konuların daha kolay öğrenilebilirliğinin sağlanması, basite indirgenmesi, yaşamla bağının kurulması gerekmektedir. Öğrenci odaklı, öğrenmenin ve düşünmenin yollarını öğreten çok yönlü program uygulamaya alınmalıdır. Bunun için;

- Tüm öğretmenlere mesleki rehberlikle ilgili temel bilgiler verilmelidir.
- Temel eğitimde başlayan rehberlik ve yöneltme hizmetleri ortaöğretim boyunca da sürdürülmedir. Temel eğitimdeki rehberlik çalışmalarında amaç öğrencilerin kendilerini tanımaları, meslekler dünyası hakkında genel bir görüş edinmelerini sağlamaktır. Ortaöğretimdeki rehberlik çalışmaları ise modüler kredili sistem içinde kendilerine uygun tercih yapabilmeleri, iş ve yüksek öğretim programları hakkında bilgilenmelerine yöneliktir.
- Hiçbir eğitim düzeyinde öğrenci adına öğretmenler ya da anne babalar karar vermemeli ya da herhangi bir seçeneği öğrenciye empoze etmemelidir.
- Rehberlik ve yöneltme çalışmaları bilimsel ölçme ve değerlendirme araçlarından elde edilen sonuçlara dayandırılmalıdır. Yine de danışmanların yaptığı öneriler "değerlendirilmesi gereken uygun seçenekler" olarak görülmelidir.
- Rehberlik hizmetleri bir ders olarak görülmemeli ve yıl boyunca çeşitli etkinlikler düzenlenerek yürütülmelidir. Görsel ve işitsel ortam ve olanaklardan yararlanılmalıdır.



Eğitim Sen, ders programlarındaki nitelik yükseltilmesi ile ilgili önlemlerle birlikte son sınıf öğrencilerinin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda rehberlik ve yönlendirme eğitimi almalarını önermektedir. Bu yöneltme eğitiminin ortaöğretimin yeniden yapılmasıyla birlikte ele alınarak belirlenecek alanlara göre (sanat, fen bilimleri, sosyal bilimler, teknik bilimler) yönlendirme olmalı, öğrenciler ilgi ve yeteneklerine göre bir eğitim sürecini yaşamalıdır.

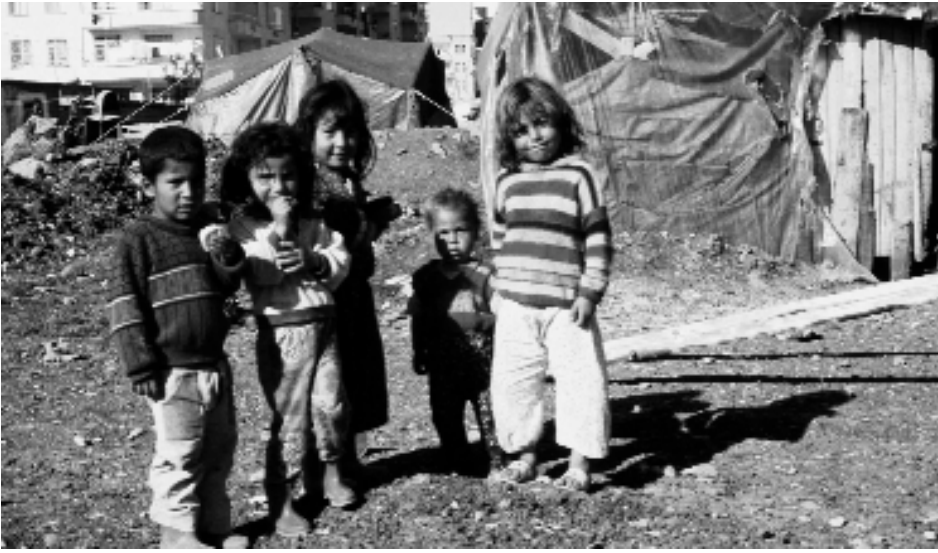
### **8 Yıllık İlköğretim Yerine, 9 Yıllık Temel Eğitime Geçilmelidir**

4306 Sayılı 8 Yıllık Zorunlu İlköğretim Yasasında değişiklik yapılarak İlköğretimin 9 yıllık temel eğitime dönüştürülmesi gerekmektedir. 9 Yıllık temel eğitim; çocuklara bilgi öğretmekten çok, davranış kazandırmayı sosyalleşmeyi esas almalıdır. Bu eğitim süreci öğrenim ağırlıklı olmaktan çıkarılmalı, eğitim ağırlıklı bir yapıya dönüştürülmelidir.

9 yıllık temel eğitim; çocukların kendilerini tanımasını sağlayacak, ilgi, beceri ve yeteneklerinin açığa çıkarıldığı ve bu doğrultuda yöneltme eğitimi aldıkları bir aşama olarak gerçekleşmesi gerekir. 9. Sınıf, çocukların yöneleceği alanlarla ilgili alan bilgisinin verildiği sınıf olmalıdır.

### **Çok Programlı Değil, Çok Amaçlı Lise Modeli Benimsenmelidir**

Mevcut modeldeki okul farklılıkları çeşitlilik yanılması altında önemli ölçüde hiyerarşik bir yapı oluşturmakta ve okullar arasında, gerek girdi, gerek süreç gerekse sonuçlar açısından derin eşitsizliklere yol açmaktadır. Bu eşitsizlikler, bazı





okul programlarının ve okul türlerinin mezunlarının sistematik olarak düşük sınav başarısı göstermesini ve eğitimden beklenebilecek toplumsal ve bireysel yararların elde edilememesini de getirmektedir. Bu okul türleri arasında da öncelikle meslek okulları daha sonra ise genel liseler bulunmaktadır.

Öte yandan, tüm ortaöğretim sisteminin başarısı sınav başarısına dönüştürüldüğünden, başarılı diye tanımlanan okul türlerinden mezun olanların aldıkları eğitimin toplumsal ve bireysel açıdan niteliği tartışılır durumdadır. Bireyleri bütüncül geliştirmeyen, "sayısalcı", "sosyalci" olarak indirgeyen ve ayrıştıran bir sistem hedef kitesine nasıl nitelikli, bütüncül bir eğitim programı ve eğitim süreci sunabilir?

Ortaöğretim düzeyi çok amaçlı liselerden oluşmalıdır. Niçin günümüzde işbaşında eğitim yöntemini uygulamayı hedefleyen mesleki-teknik eğitimi (bugünkü meslek liseleri vb. okullar) çok amaçlı okullara dönüştürülmelidir? Bunun ekonomik, politik, sürekli değişen meslek tanımları vs. bir çok nedenden kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Çok amaçlı okul uygulaması, 23-26 Haziran 1981'de toplanan 10. milli eğitim şurasında alınan kararlar arasında da bulunmaktadır. Ancak özü ve uygulaması itibarıyla "çok programlı liseler" olarak önerilmiş, mevcut ortaöğretim türleri arasına "pragmatik bir okul türü" olarak katılmıştır.

Türkiye eğitim sisteminin yıllar önce "çok gayeli ortaokul" programları yoluyla denediği ve başarılı olduğu, çok amaçlı ortaokul sisteminin, içinde çeşitli boyut-



larda farklı programların yer aldığı ortaöğretim sistemi olarak nasıl düzenlenebileceği geniş katılımlı olarak tartışılmalıdır. Çok amaçlı okul kavramı, gerçek anlamı ile ele alınmalı ve çok programlı okullar ile karıştırılmamalı veya bu okul türleri ile geçiştirilmemelidir. Bu tartışmalara başlangıç olmak üzere Eğitim Sen'in önerdiği Çok Amaçlı Okul sistemi ve geçişlerine ilişkin model ve açıklamalar bu çalışmada verilmiştir.

#### 4 Yıllık Çok Amaçlı Liseler Modelimiz

Önerilen çok amaçlı lise modelinin özellikleri şunlardır:

Herkese kendi yetenek ve ilgisi doğrultusunda meslek seçme ve akademik eğitim hakkını eşit şekilde elde etme olanağı tanır.

Genel liselerin meslek ve çalışma hayatından kopuk, meslek liselerinin ise dar meslek alanından kurtulup bilgi ve becerinin geniş tabana yayılmasını sağlayan bir okul modelidir.

Öğrencilerin toplumsal yapının bütününe gören, yorumlayan, sorgulayan insan olmasının ortamını sağlar.

Çok amaçlı liselerin özgünlüğü, insanın özgürce seçim yapabileceği ve kendini gerçekleştirebileceği çeşitli eğitim etkinliklerinin tüm eğitim programlarında yer alabilmesindedir.

Öğrenciler belli bir programa yönlendirilmezler çünkü lise programı, her öğrencinin katılmasını öngören "çok amaçlı" bir içeriğe sahiptir. Bu modelde,





sosyal ve ekonomik temelde ayrışmaya yol açan farklı okul türleri ortadan kalkmaktadır. Öğrencilerin farklı programlara ait dersler alabilmesini (seçebilmesini) olanaklı kılan, bir başka deyişle, farklı programları bir öğrencide birleştiren bir eğitim süreci önerilmiştir. Bu süreç yoluyla, öğrencilerin çok amaçlı okullardan, hem mesleki (ileri mesleki eğitim) hem de akademik (üniversite) seçenekleri kullanmaya hazır bir şekilde mezun olmaları beklenmektedir. Çok amaçlı okullar bireylere yaşamın gerektirdiği “temel mesleki bilgileri” kazandırmalı ve onları akademik eğitime hazırlamalıdır.

Bu okullarda, kredili sisteme dayanan esnek modüler programlar uygulanmalıdır.

Bu okullarda akademik ve mesleki rehberlik birimleri oluşturulmalı, öğrencilere gelişimleri, kendini gerçekleştirme için gerekli desteği sunmalıdır.

Çok amaçlı liselerin ilk iki yılında öğrenci ilgi ve öğrenci farklılıklarına dayalı olarak ders seçimlerinde esnekliğe de izin veren, büyük ölçüde ortak bir program; üçüncü ve dördüncü yıllarında ise “fen”, “sosyal”, “güzel sanatlar” ve “teknik” alanlarda oluşturulan modüler program seçenek olarak sunulur. Öğrenciler bu modüller arasında da geçişler yapma isteminde bulunma hakkına sahip olurlar. Bu konularda, akademik rehberlik hizmeti sunulur.

Bu model, her düzeydeki öğrencileri okul sistemleri yoluyla gerçekleştirilen çocuk emeği sömürsünden, ucuz işgücü olmaktan ve cinsiyet ayrımcılığından kurtarır.



## Meslek Liselerinin Alanlarına Geçiş Teşvik Edecek Önlemler Alınmalıdır

Ortaöğretim düzeyi çok amaçlı liselerden oluşmalıdır. Günümüzde işbaşında eğitim yöntemini uygulamayı hedefleyen mesleki-teknik eğitim kurumları (bugünkü meslek liseleri vb. okullar) çok amaçlı okullara dönüştürülmelidir. Bu gereksinimin ekonomik, politik, sürekli değişen meslek tanımları vs. bir çok nedenden kaynaklandığını söyleyebiliriz. Bizler varolan sistemin revize edilerek ancak geçici iyileştirilebileceğini biliyoruz. Geçmişte de uygulanan bu yöntemler ülkemize zaman kaybı, ekonomik maliyet ve nitelikli insan gücü kaybına yol açmıştır

Geleceğin eğitim sistemini oluşturmak için temel hedefimiz, her bireyin 18 yaşına kadar çocuk kabul edildiğini unutmadan bilimsel, ilerici, insan ve çocuk hakları sözleşmesi vb. uluslararası metinler doğrultusunda nitelikli bir eğitim sistemi oluşturmaktır.

Evrensel nitelikleri içinde barındıran bu önermede öğrenciye eğitim-öğretiminin her kademesinde genel ve mesleki rehberlik hizmetleri verilmelidir. Özellikle mesleki rehberlik özerk statüde yapılandırılmalıdır. Bu yapılandırmada üniversiteler, sendikalar, sivil toplum örgütleri vb. kuruluşlarla birlikte çalışılmalıdır. Mesleki rehberlik materyalleri hazırlama, dağıtım ve dönütlerin ölçülüp değerlendirilmesi bu özerk yapı tarafından yapılmalıdır.

Kurumsal eğitimin her kademesinde günlük ihtiyaçlarımızı karşılayabilecek el becerileri ve düşünme yeteneğimizi geliştirebilecek modüller olmalıdır. Bu okulların ilk iki yılında temel mesleki eğitimin gereği olan (teknik resim, cisimlerin dayanımı, malzeme bilgisi, bilgisayar vb.) bilgiler verilmelidir. Çok amaçlı liselerin teknik bölümlerini seçen öğrencilere üçüncü sınıfta temel mesleki - teknik eğitim verilmelidir. Dördüncü yılında ise temel alan eğitimi (örneğin makinecilik) verilecektir. Öğrencilerin bu sürece katılmaları, mesleki rehberlik hizmetleriyle kendini ve meslekleri tanıma esasına dayalı olmalıdır. Teknik programın dördüncü yılından mezun olan öğrenci çırak/kalfa, meslek elemanı, yardımcı eleman olarak çalışma hayatına geçebilir. Önerilen modelde çok amaçlı lisenin bütün kademe ve alanlarında, öğrenci, istediği modülleri alabilecektir. Dördüncü yılın sonunda ağırlıklı olarak hangi alanda modül almışsa o alanla ilgili (transkript/diploma) belgelendirilecektir.

İleri düzeyde eğitim (ustalık) için dört yıllık çok amaçlı liseden sonra iki yıllık ileri mesleki ve teknik eğitim programını bitirmelidir. Bu okulların programları ihtisaslaşmaya dönük olmalıdır (Örneğin çok amaçlı lisenin genel makine eğitiminden gelen bir öğrenci burada 1'inci yılında kalıpcılık, 2'nci yılında ise plastik kalıpcılık vb.). Çalışma yaşamı ile belgelendirme sağlayan eğitim-öğretim ve istihdam-belge ilişkisi kurmak; bu konudaki düzenlemeleri yapmak üzere tarafların (MEB, Çalışma Bakanlığı, sendikalar) işbirliği sağlanmalıdır.



Önerilen bu sistemde mezunlar, tamamladığı modüler program hangi alanda ise o alan ile ilgili yüksek öğretime sınavsız geçiş yapabilmelidirler. Ancak burada üniversiteler kişinin aldığı modüllerin yetersizliği ya da alan değişikliği talebi karşısında hazırlık/tamamlama eğitimi verebilirler. İleri düzey mesleki ve teknik eğitimden mezun olanlar üniversite düzeyindeki programlara geçiş yapabilir ve tamamladıkları eğitim üniversite içinde kredilendirilebilir.

### **İleri Düzey Mesleki ve Teknik Eğitim Programları**

Bu okullar mesleki ve teknik programlar içerir.

Bu okulların yönetim ve programları MEB, buldukları bölgelerdeki üniversiteler, sendikalar ve ilgili istihdam kuruluşları ile koordineli olarak yürütülür.

Bu okul mezunlarının aldıkları alan kredileri ve programlar ile üniversite programları arasında uyum değerlendirilmesi sağlanmalıdır. Programlar, yatay ve dikey geçişlere olanak sağlamalıdır.

Bu okullarda uygulanacak programlar ulusal ve uluslararası meslek tanımlarına ve standartlarına uygun olmalıdır.

### **Yaşam Boyu Eğitim Merkezleri**

"Halk eğitimi", "çıraklık eğitimi", "yaygın eğitim" gibi adlarla örgütlenen MEB kurumlarının tek çatı altına alındığı merkezi kurumdur. Bu kuruma bağlı eğitim merkezleri okul öncesinden, tüm nüfus kesimlerini (emeklilik dönemindekiler dahil) kapsayan, mesleki ve mesleki olmayan, tüm eğitim programlarını sunar. Bu



yapılar buldukları yerleşim yerinin nüfus yapısına göre çok amaçlı okullarla aynı fiziki mekan içinde veya bağımsız eğitim verebileceklerdir. Yeni oluşan yapının meslek değişimlerini, meslek edinmeyi ve her yaş grubunun ilgilerini karşılayacak yerel, bölgesel ve ulusal çerçevesi olmalıdır.

Yaşam boyu eğitim merkezleri, örgün okul sistemi dışındaki eğitim olanaklarını ve programlarını ülkenin bütün kent, köy, mezra gibi her tür yerleşim birimlerindeki bireylerin erişebilecekleri şekilde örgütlenmelidir.

Burada uygulanacak programlar, ileri düzey mesleki-teknik eğitim programları (yaklaşık 1 yıl) olabileceği gibi kısa süreli sertifika (yaklaşık 1 ay) programları da olabilir. Bu programlar yerel, bölgesel ve ulusal istihdam ile uyumlu olmalıdır. Ancak ilgi (hobi) gibi programlarda ortaklaşma aranmaz.

Yaşam boyu eğitim içinde yer alan kurumlar yoluyla her zaman akademik eğitime geçiş olanaklı kılınacaktır.

### **Eğitim Emekçilerinin yaşadığı Yoksullaşma Giderilmeli, Aldıkları Tazminatlara İlişkin Oranlar En Az %50 Arttırılmalıdır**

Eğitim süreci içerisinde tanımlı görevleri dışında, neredeyse günlük ha-yatlarının tamamına yayılan bir hazırlık içerisinde olan eğitim emekçilerine ödenen tazminatlar en az yüzde elli arttırılmalıdır. Mesleğe yeni başlayan bir öğretmenin aylığı aylık yoksulluk sınırı olan 2.050 YTL'ye çıkarılmalıdır. Hizmetliler, normal görevlerinin dışında kalorifer yakma, şoförlük, gece bekçiliği ve yöneticilerin özel işlerini yap-





makla görevlendirilmektedir. Bunun karşılığında ücret, yevmiye, yolluk, yiyecek ve giyecek yardımı yapılmamakta ve fazla mesai ücreti ödenmemektedir. Eğitim sisteminin önemli yapı taşlarından birisi olan memurlar ciddi sorunlar yaşamaktadır. Diğer eğitim emekçileriyle aynı ortamda bulunan ancak eşit haklara sahip olmayan memurlar, kendilerine yüklenen her türlü angaryayı, tartışmasız yerine getirmekle yükümlü sayılmaktadır. Hizmetli ve memurların yıllardır süren mağduriyetlerini gidermek amacıyla yaptıkları işlerin niteliği ve çalışma koşulları göz önünde bulundurularak, ek özel hizmet tazminatı ödenmelidir.

### **İş Güvencesiz İstidam Politikası Yerine Kadrolu İstihdam Politikası Benimsenmelidir**

Eğitimin düzenli ve sürekli bir kamu hizmeti olması gerektiğinden hareketle, AKP Hükümeti döneminde başlatılan, geçici ve iş güvencesiz çalışmayı esas alan sözleşmeli öğretmenlik uygulaması, son yıllarda başvurulan "ucuz işgücü" uygulamasının eğitimdeki yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Kamuoyunda "sözleşmeli öğretmenlik" olarak bilinen "kısmi süreli geçici öğreticilik" uygulaması, adından da anlaşılabilir gibi, düzenli ve sürekli bir kamu hizmeti olan eğitim hizmetlerini "kısmi süreli" ve "geçici" olarak istihdam edilen "öğretici"lerle yapmaya çalışmaktadır.

Danıştay, öğretmenliğin 657 Sayılı Devlet Memurları Yasası'na göre asli ve sürekli görevlerden olduğunu belirterek, Milli Eğitim Bakanlığı'nın sözleşmeli öğretmenlik uygulamasının yasal olmadığı yönünde karar vermiştir. Danıştay'ın kararı ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın, "kısmi süreli geçici öğreticilik" uygulamasını kurumsal hale getirme çabaları büyük yara almış ancak engellenememiştir. Bakanlık, bütçenin yetersizliği bahane ederek tıpkı kar-zarar hesabı yapar gibi "1.5 milyara mal edilen bir öğretmeni 800 milyona mal ederek" tasarruf yaptığını sanmakta ancak eğitimi daha niteliksiz hale getirmektedir. Eğitimin vazgeçilmez unsuru öğretmendir ve eğitimin niteliği, öğretmenin niteliği ile doğru orantılıdır. Öğretmenlik mesleği düzenlilik ve süreklilik gerektirir. Sözleşmeli öğretmenlerin mevcut çalışma koşulları ile öğrencilere faydalı olabilmesi mümkün değildir. Bu nedenle bütün öğretmenler kadrolu ve iş güvencesine sahip olarak çalıştırılmak zorundadır. Danıştay'ın bu kararının ardından bugün Türkiye'nin dört bir yanında fedakarca çalışan tüm sözleşmeli ve ücretli öğretmenler kadroya alınmalı ve sadece eğitimde değil, kamu hizmetlerinin tüm alanlarında "işgüvencesiz istihdam" politikasından vazgeçilmelidir.

Geçtiğimiz dönem, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, öğretmenlik mesleğine getirdiği "öğretmenlerin derecelendirilmesi" sistemi ile öğretmenleri performanslarına



göre derecelendirmek ve bir anlamda onlara “apolet” takmak için yasal düzenleme yapıldı. Eğitim Sen, bu düzenlemenin öğretmenlik mesleği, eğitim bilimi ve örgütlenme kültürü ile bağdaşmadığını düşünerek, yasaya ve sınava ilişkin görüşlerini daha önce kamuoyu ile paylaşmıştır. Tüm eleştirilere rağmen yapılan sınav sonucuna göre 92 bin 382 uzman, 338 başöğretmen belirlenmiştir. Sınav sonrasında uzman öğretmenlerin maaşlarında 80 YTL, başöğretmenin maaşlarında ise 160 YTL artış yapılmış ve bu artış 15 Ocak 2007’den itibaren maaşlara yansıtılmıştır.

Kariyer sınavı uygulaması her şeyden önce, çalışma barışını bozan, öğretmenler arasındaki mesleki dayanışmayı ortadan kaldıran, eğitim emekçileri arasındaki rekabeti arttırarak, aralarındaki güven ilişkisini zedeleyen özellikler içermektedir. Ayrıca öğretmenler arasında hiyerarşi yaratmak, aynı işi yapana farklı ücret politikası uygulamak, “eşit işe eşit ücret” ilkesini ortadan kaldırmıştır. Öğretmenlerin onurlandırılması elbette gereklidir.

Öğretmenliğin özel bir uzmanlık mesleği olduğu, yasayla belirlenmiştir. 1739 sayılı yasanın 43. maddesinde öğretmenlik, “...Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir uzmanlık mesleği...” olarak tanımlanmıştır. Devlet, öğretmenliğin özel bir uzmanlık mesleği olduğunu önceden kurallaştırmıştır. Bu duruma göre, şu anda görevde bulunan tüm öğretmenlerin “uzman” olduklarının kabul edilmesinde yasal zorunluluk vardır. Bunun anlamı, “uzman”lığın, tüm öğretmenler için kazanılmış hak olmasıdır. Ancak AKP Hükümeti, yaptığı kasıtlı düzenleme ile “uzmanlık” unvanını kendisi veriyor gibi yapmıştır.

Öğretmenlik mesleğiyle, eşit işe eşit ücret ilkesiyle, okulun ve eğitimin kamusal özünüle bağdaşmayan; eğitimin özelleştirilmesi politikalarının bir parçası olan bu yasanın eğitim sistemindeki olumsuzlukları daha da arttıracağını düşünüyoruz. Bu nedenle Anayasaya aykırı olan 5204 Sayılı Yasa iptal edilmeli, eğitimde yeni eşitsizlikler yaratacak her türlü uygulama terk edilmelidir.

### Sonuç

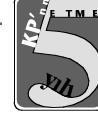
Eğitim sistemi, her kademedeki öğretmenlerimiz, farklı statülerdeki üniversite çalışanları, memurlar ve yardımcı hizmet personeli ile bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Çünkü tüm eğitim ve bilim emekçileri, aralarındaki statü farklılıklarına rağmen, benzer ekonomik ve sosyal sorunları yaşamakta, bu sorunların içinde görevlerini yerine getirmeye çalışmaktadırlar. Eğitim sisteminde yaşanan sorunlar tüm eğitim emekçilerini olumsuz etkilemektedir. Sorunların



çözümü çok zor olmamasına karşın, gerek AKP Hükümeti gerekse ona bağlı Milli Eğitim Bakanı, geçmiş dönemde yaptığı icraatlar ile eğitim sisteminde çözüm istemediğini tüm topluma ilan etmiştir.

Eğitim Sen, başta eğitim sisteminin temel sorunları olmak üzere, eğitim ve bilim emekçilerinin ekonomik, sosyal, mesleki ve özlük sorunlarının en kısa sürede çözülmesini talep etmektedir. Ancak söz konusu sorunların çözümü, eğitim sendikalarının, öğrenci ve veli örgütlerinin taleplerine kulaklarını tıkayarak, kendi bildiğini okumayı temel politika edinerek gerçekleşemez. AKP'nin 4 yıllık iktidarında bu durum açıkça görülmüştür.

Eğitim sisteminin içinde bulunduğu sorunların aşılması, Türkiye'de eğitimi hak ettiği noktaya taşımak, ancak gerçekleştirilecek köklü değişikliklerle olanaklı olabilir. Bu nedenle eğitim sisteminde yapısal değişiklikler gereklidir. Okul öncesi eğitimden başlayarak eğitim yatırımlarına, ders kitaplarının hazırlanmasından eğitim yöneticilerinin belirlenmesine; sınıf mevcutlarından eğitimin bilimsel, demokratik, laik yönünün geliştirilmesine; derslik, okul, öğretmen açıklarından eğitimin genel bütçe içindeki payına kadar, eğitimin hemen her kademesinde köklü bir değişime gereksinim vardır. Eğitimde çeşitli düzeylerde yaşanan sorunların çözülmesi, yaşanan sıkıntıların giderilmesi noktasında somut, planlı ve radikal adımlar atılmalıdır.



### ÖNERİLEN EĞİTİM SİSTEMİNİN YAPISAL MODELİ

